

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

**FIATALSÁG, BOLONDSÁG? A SZEMÉLYI
JÖVEDELEMADÓT CSÖKKENTŐ
KEDVEZMÉNYEK IGÉNYBEVÉTELEINEK
HATÁSA**

Témavezető: Dr. Antal Anita PhD

Külső konzulens: Szabó Anita

Pongrácz Dorina

Alapképzés

Nappali tagozat

Pénzügy és számvitel

**Vállalkozások pénzügyei
szakirány**

2024

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

SZERZŐI NYILATKOZAT A DOLGOZAT BENYÚJTÁSÁHOZ

Hallgató neve:	Pongrácz Dorina		
Képzési szint:	Alapképzés		
Szak:	Pénzügy és számvitel szak		
Szakirány (ha van):	Vállalkozások pénzügyei		
Neptun kód:	GY8CFI	Védés éve:	2024
Dolgozat címe:	Fiatalság, bolondság? – A személyi jövedelemadót csökkentő kedvezmények igénybevételeinek hatása		
Egyetemi témavezető:	Dr. Antal Anita Phd		
Gyakorlóhelyi konzulens:	Szabó Anita		
Öt kulcsszó a dolgozatról:	Adó, Személyi jövedelemadó, Visegrádi országok, Adóalap kedvezmények, Adókulcs		

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat / záródolgozatomat / diplomadolgozatomat az Egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás megjelölésével szabadon idézhető, de az idézés szokásos terjedelmét meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

(Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az Egyetem arra kijelölt számítógépein, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.)

Büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom az alábbiakról:

- dolgozatom mindenben eleget tesz a vonatkozó és hatályos intézményi előírásoknak,
- a dolgozatban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, a leírtak saját, önálló munkám eredményei,
- a dolgozatban felhasznált adatokat, forrásokat a szerzői jog figyelembevételével alkalmaztam,

- a dolgozat nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén felsőoktatási szakképzés, diplomaszerezés vagy szakirányú továbbképzés során.

Tudomásul veszem az alábbiakat:

- a dolgozat szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja,
- a dolgozat elektronikus formában, az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint fentebbi szerzői rendelkezéseimnek megfelelően biztosítható a kutatási célú hozzáférése,
- a dolgozat metaadatai és szerzői összefoglalója online nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 2023.12.20

Pongrácz Dorina s.k.

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Adózási alapvetések a személyi jövedelemadóval összefüggésben	4
1.1 Az adó és adórendszer fogalma, funkciója, jellemzők	4
1.2 A személyi jövedelemadó fogalma, jellemzői	10
1.3 Hazai személyi jövedelem adó rendszer kialakulása	14
2. Személyi jövedelemadót csökkentő kedvezmények áttekintése.....	18
2.1 Adóalap csökkentő tételek.....	18
2.1.1 Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye (NÉTAK).....	19
2.1.2 25 év alatti fiatalok kedvezménye.....	21
2.1.3 30 év alatti anyák kedvezménye	22
2.1.4 Személyi kedvezmény	23
2.1.5 Első házások kedvezménye	24
2.1.6 Családi adó- és járulékkedvezmény	24
2.2 Adót csökkentő tételek	27
3. Piaci kitekintés, helyzetelemzés	28
3.1 Hazai kutatási eredmények a személyi jövedelemadót csökkentő kedvezményekkel összefüggésben	28
3.2 Személyi jövedelemadó szerepe a költségvetésben (2018-20222).....	30
3.3 Nemzetközi kitekintés – személyi jövedelemadó az EU-ban	34
3.3.1 Adókulcsok és adóterhek összehasonlítása.....	34
3.3.2 Adót csökkentő kedvezmények egyes EU-s országokban	36
3.4 Összehasonlító elemzés	37
4. Empirikus kutatás – szja kedvezmények alakulásának vizsgálata, 2018-2022.....	39
4.1 Kutatási módszertan	39
4.2 Kutatási eredmények – kérdőív feldolgozása	42
4.2.1 Minta általános jellemzői	42
4.2.2 Progresszív vagy lineáris adózás?	44
4.2.3 Adót csökkentő kedvezmények ismerete	45
4.2.4 25 év alattiak adókedvezménye	49

4.2.5	30 év alatti anyák kedvezménye	52
4.2.6	Személyi jövedelemadó változása.....	53
4.3	A kérdőív eredményeinek összevetése piaci kutatási eredményekkel.....	55
4.4	A hipotézisvizsgálat eredménye	59
5.	Összegzés, konklúziók	62
	Irodalomjegyzék.....	69
	Mellékletek jegyzéke.....	73
	Táblázat jegyzék.....	80
	Ábrajegyzék.....	81

Bevezetés

Dolgozatom középpontjában a magánszemélyek jövedelemadó terheinek vizsgálata áll, az adót csökkentő kedvezményekkel a fókuszban. A személyi jövedelemadó a fejlett országok egy fontos adóbevétele. A téma vizsgálatát az indokolja, hogy az utóbbi években bevezetett különböző adókedvezmények hatása a társadalomra, valamint a rendszer egyszerűsítése, aktuális kérdéssé vált, adott esetben esetleges kedvezmények indokolt kivezetése. Magyarország nagy hangsúlyt fektet a családpolitikára, amelyhez adóalap csökkentő kedvezmények bevezetésével is próbálja motiválni a társadalom tagjait, főleg a fiatalabb korosztályt. A Covid-19 járvány és a háborúból adódó válság következtében, mind a költségvetésre és mind a polgárokra nagyobb terhek hárultak.

Dolgozatomban az alábbi kutatási kérdésekre kívánok válaszokat találni:

1. kutatási kérdés: Hogyan alakult a szerepe a személyi jövedelemadónak és az egyes kedvezményeknek a hazai költségvetésben a vizsgált időszakban? (2018-2022)
2. kutatási kérdés: Milyen sajátosságok jellemzők az szja-t csökkentő kedvezmények érvényesítési lehetőségére a visegrádi országokban?
3. kutatási kérdés: Milyen stratégiák azonosíthatóak a háztartásokban a családi adókedvezmény megosztásával összefüggésben?
4. kutatási kérdés: Mennyire motiválja a fiatalokat a munkavállalásra az szja-ban biztosított adóalapcsökkentési lehetőség?
5. kutatási kérdés: Várhatóan mennyire motivál a gyermekvállalásra az szja-ban 2023-ban biztosított új adóalapcsökkentés lehetőség?

A kérdőíves felméréssel kapcsolatosan az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

H1: A lineáris személyi jövedelemadó elfogadása a jövedelmi kategóriánként nem azonos.

H2: A válaszadók többsége tisztában van a személyi jövedelemadó alapját csökkentő kedvezmények érvényesítésének lehetőségével.

H3: A 25 év alatti fiatalok kedvezménye nem befolyásolta szignifikánsan a munkavállalási hajlandóságot.

H4: A 30 év alatti anyák kedvezményét nem kívánja érvényesíteni a 30 év alatti nők nagy része.

H5: A magasabb jövedelemmel rendelkezők több gyermeket vállalnak, így nagyobb mértékben ki tudják használni az adóalap és járulékkedvezményt.

H6: A személyi jövedelemadó rendszerének kedvező irányú változása (adókulcs, adócsökkentési lehetőségek) befolyásolná a válaszadók többségét egyes döntéseikben (gyermekvállalás, munkavállalás, megtakarítás).

Az adatfeldolgozás módszere statisztikai módszerek (viszonyszámok és kapcsolatszorosság).

Dolgozatom első felében szót ejtek az adózási alapvetésekről, adval kapcsolatos alapfogalmakról. Bemutatom a magyarországi személyi jövedelemadórendszer szerkezetét és kialakulását. Az ehhez kapcsolódó hatályban lévő személyi jövedelemadót csökkentő kedvezményeket is részletezem és bemutatom. Nemzetközi szinten vizsgálom az adóterheket és adókulcsokat, piaci kutatások eredményei alapján. Ezt követően összehasonlítást végzek, nemzetközileg a visegrádi országok rendszerei között, azonosságok és különbségeket vizsgálok. A második részben primer kutatásom, saját kérdőíves eredményeit ismertetem, elemzem, amelynek célja a jövedelemadózáásban érvényesített kedvezmények háztartásokra gyakorolt hatásának, és az igénybevételi szokásoknak a megismerése.

1. Adózási alapvetések a személyi jövedelemadóval összefüggésben

1.1 Az adó és adórendszer fogalma, funkciója, jellemzők

*„Az adó olyan befizetés, amely a társadalom működésének az ára.
Nincs olyan ismert civilizáció, amiben ne lenne (lett volna) adózás.”
(Adam Smith, 1776)*

Az **adó** egy **közvetlen ellenszolgáltatás nélküli jövedelemátengedés**, amelyet kényszer útján hajt be az állam. Az adók a költségvetés egyik közbevételei forrását képezik, azaz az állami feladatok finanszírozására szolgálnak, melyen belül továbbá az állam járulékokat, illetékeket, illetve vámokat is kivethet. **Adóztató** az állam vagy önkormányzat lehet, aki behajtani jogosult az adót. Az **adóbeszedő** viszont az a természetes- vagy jogi személy, aki az adót az adóalanytól beszedi és törvény kötelezi erre a tevékenységre.

Az **adó tárgya** lehet az a termék, szolgáltatás, vagyontárgy vagy jövedelem, tevékenység, amelyre az adót megállapítják. Az adóalap pedig az adótárgy mennyisége, amelyre a fizetendő adót kiszámítják. (Herich György, 2022).

Az adókat többféleképpen is **csoportosíthatjuk**. (1. ábra)

1. ábra - Adók egyes szempontok szerinti csoportosítása

Forrás: Dr Herich György Adótan 2022 31o. alapján, saját szerkesztés

Az adó mértéke lehet **lineáris**, ez esetben az alappal egyenes arányban változik, progresszív esetén az alap növekedésénél nagyobb mértékben nő, a degresszív az utóbbi ellentéte. **Közvetlen adó (direkt) esetén az adó alany és a terhet viselő azonos**, közvetett (indirekt) esetén ez a kettő elkülönül egymástól. A központi adók az állam bevételeit képezik, míg a helyi adók bevételei az önkormányzatot illetik. Továbbá adó tárgya szerint lehet jövedelmi, amely nevéből adódóan a keresetet terheli, a vagyoni esetén vagyontárgyat terhel például a gépjárműadó, forgalmi adó pedig az ÁFA.

Az adó mértéke olyan mennyiségi egység, amelynek segítségével az adóalapról az adót meghatározzák. Az adó mértéke kulcsosan és tételesen is meghatározható:

- Adótétel: az adóalap természetes mértékegységére megállapított fix adóösszeg.
- Adókulcs: az adóalap meghatározott százaléka.

Az adóknak vannak **közgazdasági funkcióik** is. (2. ábra)

2. ábra - Közgazdasági funkciók

Forrás: Dr. Fellegi Miklós Adóismeretek 2018 24o. alapján, saját szerkesztés

Az adóztatás egyik szerepe, hogy elég bevételt nyújtsanak a közfeladatok ellátásához, ezek finanszírozásához, így valósul meg a fiskális-fedezeti funkció. Vannak szolgáltatások, amit az ember maga nem tudna biztosítani, ezért ezt az **államnak kell a társadalom számára**, ilyen például a közvilágítás, közutak. Ez egy afféle jövedelemátcsoportosítást tesz lehetővé. Ezt hívjuk **újraelosztásnak**, vagyis a háztartásoktól jövedelmet von el, ezzel egyidőben megteremtve a közjavakat.

A fogyasztáshoz kötődő adók kapcsán az adóztatással annak befolyásolására is lehetőség nyílik, **preferenciát, illetve diszpreferenciát** kívánnak elérni az adó eltérítő hatásán keresztül (Dr. Fellegi Ákos, 2018). Azonban tapasztalatok alapján az alacsony ár rugalmasságú termékek esetén a fogyasztásra az adó csak mérsékelten hat, ilyen például a dohánytermék.

A gazdaságirányítás egyik fontos pénzügyi eszköze lehet az adó, az adószabályok meghatározásakor több növekedés-, foglalkoztatáspolitikai és **ösztönzési célokat** is figyelembe

lehet venni. Továbbá a **jövedelem-elvonási rendszer a lakosság pénzügyi helyzetét és döntéseit is befolyásolja**. Tehát az adó egy **közvetett befolyásoló eszköz**. (Dr. Fellegi Ákos, 2018)

Az arányosítás funkciója, leginkább azt célozza, hogy a piaci szereplők nem piaci magatartása esetében, az állam adók formájában elvonja a többletjövedelmét és közjavakra fordítja.

Az adózás fontos szerepet játszott civilizációnk kialakulásában (Adams, 2001), a társadalom nem működne adórendszer nélkül. **Adórendszer** alatt értjük, egy adott országban az adónemek és jogszabályok, valamint intézmények összességét. A legfontosabb feltétel ezzel szemben az, hogy ne legyen méltatlan. A **méltányosság** két fogalomra bontható: **Horizontálisan méltányos** az adórendszer, ha a minden releváns szempontból azonos **adófizetőket egyformán kezeli** (Stiglitz, 2000), vagyis nem tesz irreleváns megkülönböztetést az adófizetők között. A **vertikális méltányosság** ezzel szemben azt jelenti, hogy azoknak az adózóknak, akiknek magasabb a jövedelmük, több adóterhet képesek vállalni, több adót kell fizetniük.

Fontos figyelembe venni egy adórendszer kialakításánál a szakirodalomban meghatározott **ismérveket, alapelveket**. (3. ábra)

3. ábra - Egy jó adórendszer ismérvei

Forrás: Dr Herich György Adótan 2022 és Dr. Fellegi Miklós Adóismertek 2018 alapján, saját szerkesztés

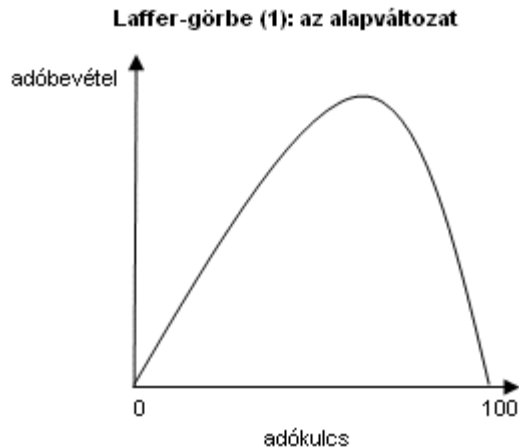
- **Igazságosság** elve szerint az arányos közteherviselés érdekében a **magasabb jövedelemmel rendelkezők többet fizessenek**, ez a progresszív adózás.

- **Hatékonyság** elve alapján, azonban a degresszív a célszerű, mivel a progresszív, hatékony területekről allokál kevésbé hatékonyakra. A társadalmi össztermelésből való igénybevétel alapján fizessünk adót. Az állam által biztosított szolgáltatások pedig legyenek az adóbevételből létrehozva. (Dr. Herich György, 2022)
- **Haszonelvű** adóztatás szerint az adóalanynak az állami bevételekhez olyan mértékben kellene hozzájárulnia, amilyen mértékben a közjavak használatából haszna származik.
- **Rugalmasság** szerint a **jó adórendszer könnyen alkalmazkodik a változó gazdasági viszonyokhoz.**
- A **konzisztencia** a belső harmónia más gazdasági szervezetekkel és a nemzetközi jogforrásokkal való együttműködés követelménye.
- A **viszontszolgáltatási** elv, hogy az állami bevételekből megvalósuljanak a közjavak előállítása.
- **Megbízhatóság**, pedig **az adóterhek biztonságos megfizetését biztosítja**, vagyis az adó nem haladhatja meg azt a mértéket, ahol már nem tudnának fizetni az adófizetők.
- **Közteherviselés**, azaz minden természetes személynek, amennyire minimum képesek hozzá kell járulniuk a közjavak finanszírozásához.

Szakemberek többsége a modern adózási elvek közé sorolja a létminimum adómentességét is, amely azt jelenti, hogy a **létszükségletet fedező jövedelmet ne terhelje adó**. Azonban vitaindítók, hogy így sérül a közteherviselés elve. (Dr. Lukovszki Livia, 2023)

A jó adórendszer egyszerű, azaz könnyen áttekinthető, kiszámítható, semleges, vagyis az **adó ne befolyásolja gazdasági döntéseket**, igazságos, a teherviselő képesség szerint adóztat, konzisztens a nemzetközi partnerek rendszerével és stabil.

Az **adópolitika** a költségvetési politika részeként az adott időszak céljait hivatott teljesíteni a költségvetési bevételek által. Az adópolitika tehát elősegíti a rövid- és hosszútávú gazdaságpolitikát. Hiszen az állam jelentős bevételi forrásait az adók alkotják. (Dr. Lukovszki Livia, 2023)

4. ábra - Laffer - görbe

Forrás: Bevételnövelés adócsökkentéssel? - A közgazdászok szerint soha, Madár István, 2007 (<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20070531/bevetelnoveles-adocsokkentessel-a-kozgazdaszok-szerint-soha-83532>)

Az **adóztatásnak** is vannak **határai**. Arthur Laffer (1940-) amerikai közgazdász, a róla elnevezett **Laffer-görbével** (4. ábra) azt szemlélteti, hogy az adókulcsok növekedésével csökken az adófizetési hajlandóság, sőt egy bizonyos pont után az adóbevételeket nem növeli, hanem csökkenti.

Leolvasható az ábráról, hogy 0 százalékos adókulcsnál a kormányzat nem szedne adóbevételeket, hasonlóan a 100 százalékosnál is, mivel senki nem dolgozna „nulla” adózás utáni jövedelemért. A **túl magas adókulcsokat célszerű lenne csökkenteni**, mert a csökkenő adókulcsok mellett az adózók adófizetési hajlandósága növekedni fog, és a csökkenő kulcsok ellenére az adóbevétel még növekedhet is, csökken az adócsalások mennyisége.

1.2 A személyi jövedelemadó fogalma, jellemzői

5. ábra - A személyi jövedelemadó jellemzői

Forrás: Dr. Fellegi Miklós Adóismeretek 2018 48o. alapján, saját szerkesztés

A személyi jövedelemadó személyi jellegű, általános, valamint lineáris. (5. ábra) Általánosan természetes személyek jövedelme után fizetendő adó. A magánszemélyek, egyéni vállalkozások és mezőgazdasági őstermelők éves jövedelme után a személyi jövedelemadóról szóló **1995. évi CXVII. törvény** (Szja tv.) alapján személyi jövedelemadót kell fizetni, melynek mértéke jelenleg 15%.

A törvény **személyi hatálya** az adóalanyokat foglalja magában, másrészt kiterjeszti mindazokra a személyekre és szervezetekre, amelyet a magánszemély jövedelmével kapcsolatosan adókötelezettség terhel. (Dr. Fellegi Miklós, 2018)

Tárgyi hatálya a magánszemély jövedelmére és azzal összefüggő adókötelezettségre terjed ki. A kifizető, munkáltató e kötelezettsége több teendőben mutatkozik meg. Adókötelezettségek például:

- bejelentés,
- nyilatkozattétel
- adóalap és adó megállapítás
- adóelőleg- és adófizetés vagy adó levonás,

- bevallás,
- bizonylatok kiállítása,
- adatszolgáltatás.

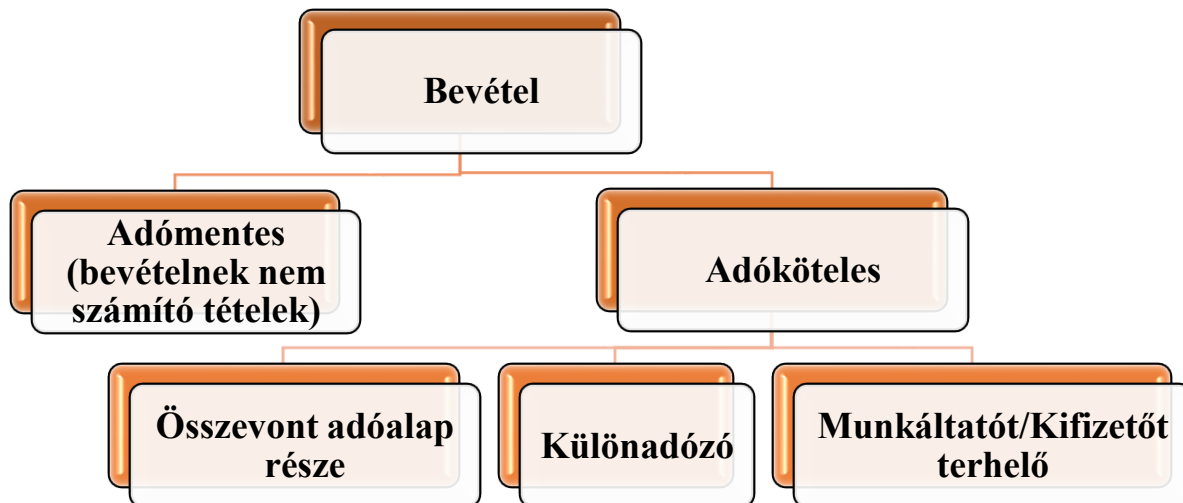
A **területi hatálya** a szerzett jövedelem helyszínére (melyik országban/államban) vonatkozik, ez azt jelenti, hogy az ottani törvényi előírásokat kell alkalmazni.

Időbeli hatálya pedig több szempontból is fontos, először is **tudnunk kell az éppen aktuális adójogszabályokat**, továbbá mikor keletkezik az adókötelezettség, a különböző típusú bevételeket mikor tekintjük megszerzettnek.

A személyi jövedelemadóban az **adó tárgya** a magánszemély tevékenysége, amelyből bevételt szerez az alapja az ezáltal megszerzett jövedelem. Tehát az adóalap bemutatásához a bevételből kell kiindulni. (6. ábra)

Több forrásból is lehet szert tenni **bevételre**, ami bármilyen jogcímen és pénzbani vagy nem pénzbani formában megszerzett vagyoni érték lehet. Ennek egészét figyelembe véve, vagy az ebből elismert vagy általány módszerrel kiszámtott költségeket levonva kapjuk meg a **jövedelmet**.

A bevétel lehet adómentes vagy adóköteles (6. ábra)

6. ábra - Magánszemély bevételének csoportosítása

Forrás: Dr. Herich György Adótan 2022 146o. alapján, saját szerkesztés

Adómentes bevételnek számít mindaz, amit a a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII.törvény 1. számú melléklete tartalmaz, ilyen például:

- Szociális juttatás
- Lakáscélú juttatás
- Nyugdíj
- Örökség
- Munkabajárás költségtérítésének jogszabály szerint maximalizált része stb.

7. ábra - Külön adózó jövedelmek

Forrás: Dr. Herich György Adótan 2022 146o. alapján, saját szerkesztés

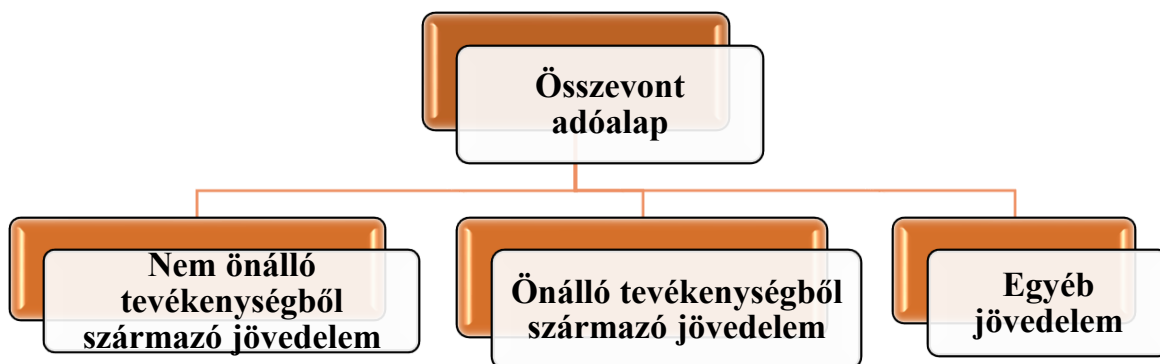
A külön adózó jövedelmek elszámolásáról és szabályairól szintén az Szja törvény rendelkezik. (7. ábra) Ezek közül az egyik legfontosabb az egyéni vállalkozó jövedelemadózása. (8. ábra).

8. ábra - - Egyéni vállalkozó jövedelemadózása az Szja törvény szerint

Forrás: Nav tájékoztató: Egyéni vállalkozók szja- és járulékkötelezettsége 2023 alapján, saját szerkesztés

Költség elszámolás azt jelenti, hogy a vállalkozó a bevételeiből az igazolt költségeket levonva állapítja meg a jövedelmét. Átalányadózást pedig adóévenként az adóév egészére választhatja, ekkor a bevétel adott költséghányaddal csökkentett részét tekinti jövedelemnek.

9. ábra - Az összevont adóalap főbb részei

Forrás: Dr. Herich György Adótan 2022 146o. alapján, saját szerkesztés

Az összevont adóalap alá soroljuk (9. ábra) a **nem önálló tevékenységből származó jövedelmet**, amely minden olyan tevékenységből származó jövedelem, amelyet a alapjául szolgáló jogviszonyban szerez meg, ilyen például a munkaviszonyból keletkező bérjövedelem. Az **önálló tevékenységből származó jövedelmet** külön kell megállapítani, az elismert költségeket pedig tételes költségelszámolással vagy bizonylatok nélkül 10%-os költséghányaddal kell figyelembe venni. Ilyen például vagyontárgy bérbeadásából származó jövedelem. **Egyéb jövedelemnek** számít minden olyan bevétel, amelyről a Sza törvény, egyéb eltérő rendelkezést nem tartalmaz, például életbiztosítás kapcsán a magánszemélynek kifizetett adóköteles biztosítási térítés.

Összevont adóalap
- Adóalap kedvezmények
= Kedvezményel csökkentett összevont adóalap
= Összevont adóalap adója (15%)
- Számított adót csökkentő tételek
= Összevont adóalap adója

1. táblázat - Az összevont jövedelem után számított adó levezetése

Forrás: saját szerkesztés

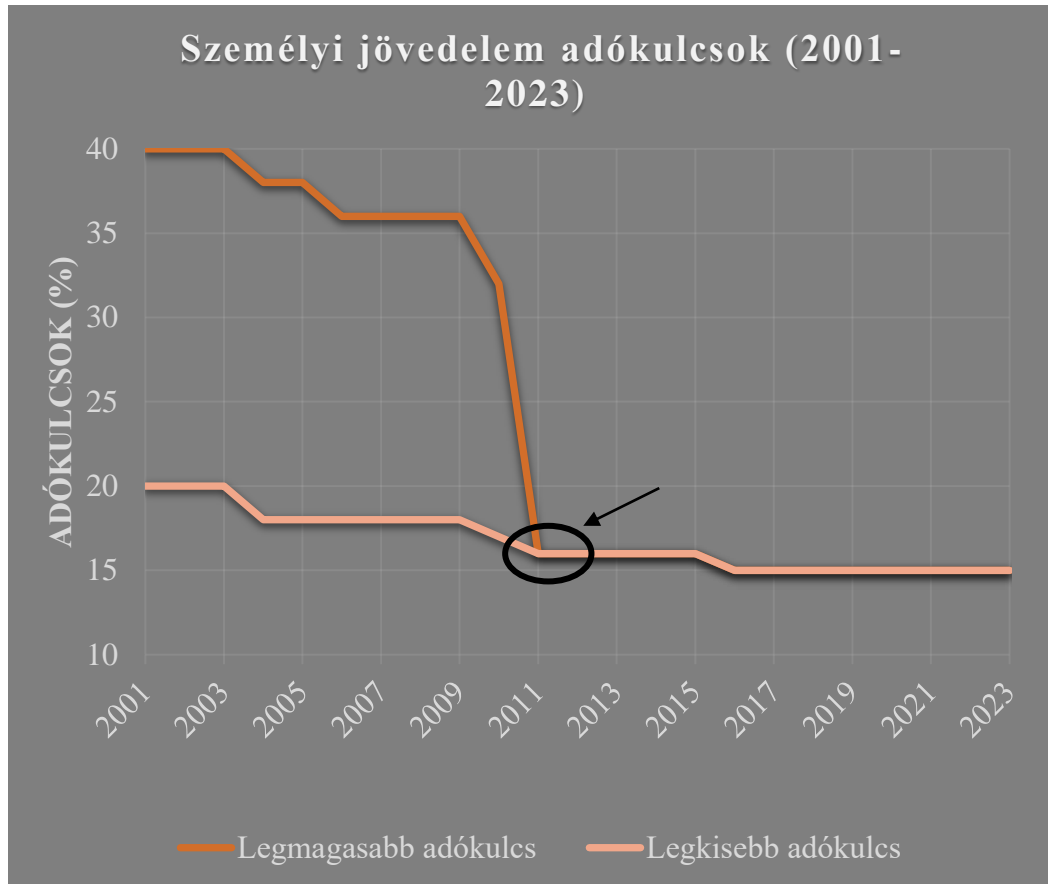
Ezen jövedelmek összessége adja a kiszámított összevonás alá kerülő jövedelmet, amelyből lehet érvényesíteni adóalap csökkentő kedvezményeket. A csökkentett adóalap után számoljuk a 15%-os személyi jövedelemadót.

A jövedelmeket arra az évre vonatkozó személyijövedelemadó-bevallásban szerepeltetjük, amikor megszerzettnek minősülnek. A **bevétel azon a napon minősül megszerzettnek**, amikor a magánszemély birtokába került, vagyis amikor a készpénzt átvette, vagy átutalás esetén, amikor a számláján jóváírták, illetve dolog, értékpapír, és más okirat esetében a tulajdonjog megszerzésének napjával. Kivételt képez a munkaviszonyból származó, megelőző évre vonatkozó jövedelem, ha a tárgyévet követő január 10-ig kifizetik, akkor az az előző év utolsó napján megszerzett jövedelemnek minősül. (Dr. Lukovszki Livia; 2023).

1.3 Hazai személyi jövedelem adó rendszer kialakulása

Magyarországon az **1987-ben indult adóreform** egyik legfontosabb változása a személyi jövedelemadó bevezetése volt. A személyi jövedelemadózás bevezetésére **1988. január 1-jén** került sor, ezt több döntés előzte meg például az adótábláról, az adókedvezményekről, bérekről és keresetekről stb.

Magyarországon **többkulcsos** személyi jövedelemadórendszer volt **2010-ig**. (11. ábra)

10. ábra - Személyi jövedelem adókulcsok (2001-2023)

Forrás: Nav adótábla Az összevont adóalapot terhelő személyijövedelemadó-mértékek 2011-től és Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) közzétette az 1988 és 2011 között alkalmazott adótáblákat alapján saját szerkesztés

A kezdetekben **sávós progresszív adózást** vezettek be. Ezt úgy tervezték, hogy az átlag kereset alattiaknak ne kelljen adókötelezettséggel számolni. A progresszió az évek alatt több vitát váltott ki, a teljesítmény visszatartó érvek mellett, az igazságosság miatt gondolták jónak a sávós adózást. Lényege, hogy aki több jövedelmet szerez, ők nagyobb arányban járuljanak hozzá a közterhekhez.

Vitaindító ok volt még a **nulla kulcsos sáv**, hiszen az igazságosságból kiindulva, a közteherviseléshez mindenkinek hozzá kell járulni. 1996-tól ez a sáv meg is szűnt. Magyarországon egészen **2010-ig volt többkulcsos** adórendszer. **2011-től egykulcsos** rendszer vezettek be, ahol a személyi jövedelemadó 16% volt, majd 2016-tól ez csökkent 15%-ra. (11. ábra)

A magyar adórendszer elmúlt 20-25 évében a **családbarát megközelítés** csak időlegesen volt jellemző, a gyermekek után járó kedvezményt az Antall-kormány vezette be, amelyet 1995-ben a Bokros-csomag eltörölt, majd az első Orbán-kormány ismét bevezetett, amit 2002-ben a hatalmat átvevő vezetés azonnal megszüntetett. A rendszerváltást követő két évtizedben a magyar személyi jövedelemadó rendszerre a nagyszámú, de folyamatosan csökkenő adósávok, adókulcsok, továbbá a még ennél is jobban **csökkenő adókedvezmények voltak** jellemzőek. 2023-ra azonban több adóalap kedvezmény igénybevételére is lehetőség van.

Eleinte csak a három vagy annál több gyermeket nevelők érvényesíthették adóalap kedvezményként 12 ezer forintot gyermekenként. Később ez kiterjedt a két gyermeket majd az egy gyermeket nevelő családok körére is. Magyarországon 2011. január 1-jétől életbe lépett az új egyszerű, arányos, családi adórendszer, amely két alapvető értéket ismer el: a munkát és a munka melletti gyermeknevelést. A kedvezményezett eltartotanként járó családi kedvezmény egy és két eltartott esetén havi 62 500 forint/kedvezményezett eltartott, míg 3 eltartottól havi 206 250 forint/kedvezményezett eltartott levonására jogosít a magánszemély összevonandó (önálló tevékenységéből származó-, bér-, illetve egyéb) jövedelméből. A 2011. január 1-jétől alkalmazandó adórendszer értelmében egy gyermek után havi tízezer forint adóenyhítés jár, két gyermek után havonta tíz-tíz, összesen húszezer forint kedvezmény érvényesíthető, míg a három- vagy többgyermekeseknek gyerekenként havi 33 ezer forinttal kevesebb személyi jövedelemadót kell befizetniük.

A nemzetgazdasági feszültségek, illetve a nemzetközi adóverseny miatt a magyar kormány 2010-ben lépésre kényszerült. A versenyképesség megőrzése érdekében változtatni kellett a személyi jövedelemadóztatás addigi kiszámíthatatlan és a munkajövedelmeket túlterhelő rendszerén. Orbán Viktor új kormányának döntést kellett hoznia 2010-ben. Ekkor a rendszer átalakításának **középpontjába a családok segítése** került. Ez a célkitűzés adózási szempontból többféleképpen értelmezhető. A családbarát közpénzügyi rendszer kialakításának feltételei nem szűkíthetők le csak az adópolitika változásaira, hiszen ugyanez a szociálpolitika és a gazdaságpolitika egyik célja is. Jellemző volt még az adójóváírás, egy olyan kedvezmény, amelynél a korábban befizetett adó egy részét visszakaphatjuk, tehát az adó befizetés nem elkerülhető, és a pénzt sem alanyi jogon térítik, hanem az állam a megtakarítási hajlandóságodért cserébe lemond az adóbevétel egy részéről.

Az egykulcsos személyi jövedelemadóztatás magyarországi bevezetése sajátos módon valósult meg a **három és többgyermekes családmódellem kiemelt támogatásával** és az adójóváírás megszüntetésével. Magyarország Kelet-Közép-Európában utolsóként vezette be ezt a formát, így támaszkodhatott már a többi ország tapasztalataira.

Az első házások és a fogyatékkal élőkre vonatkozó kedvezmény is része az egykulcsos rendszer bevezetése óta a kedvezményeknek.

Hazánkban van **adórendelkezés** is, ez az jelenti, hogy törvényi rendelkezés mellett a megfizetett adó felhasználásáról rendelkezhetünk. Elsősorban az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár (ÖKP) vagy a nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ), valamint a nyugdíjbiztosítás ad erre lehetőséget. A NAV által átutalt adót a magánszemély az előbbieken megjelölt számlájára írják jóvá, ellentétben az adókedvezménnyel, ez a fizetendő adóját nem csökkenti. (2. táblázat)

A számlára jóváírt adó				
Megnevezés	Alapja	Mértéke	Korlátja (Ft/év)	Összevont korlát (Ft/év)
ÖKP	Befizetés, jóváírás	20%	150 000	280 000
	24 hónapos lekötés	10%		
	Prevenációs kifizetés	10 %		
NYESZ	Befizetés, jóváírás	20%	130 000	
Nyugdíjbiztosító	Befizetés	20%	130 000	

2. táblázat - Az adóról való rendelkezés szabályai

Forrás: 1995. évi CXVII. törvény alapján, saját szerkesztés

A magánszemély további felhasználásáról is rendelkezhet, azaz az összevont adóalap után befizetett személyi jövedelemadójának 1 százalékát felajánlja egy regisztrált civilszervezetnek, további 1 százalékát pedig számos vallási közösségnek vagy a kiemelt költségvetési előirányzatnak. Ez a közismert **1+1%-os rendelkezés**.

Összefoglalásként, ha az egykulcsos adórendszerre a méltányosság szempontjából tekintünk, tehát azt vizsgáljuk, hogy kinek milyen befizetései vannak a költségvetésbe, akkor az egykulcsos adó akár az igazságosság felé haladó iránynak is tekinthető. Ha a magasabb jövedelműek

többletbefizetésére gondolunk, elmondhatjuk, hogy aránytalanság a jellemző. Ehhez kapcsolódóan joggal feltételezhetjük, hogy az állami szolgáltatások jelentős részét a magasabb jövedelműek sem veszik nagyobb mértékben igénybe, mint azok, akik alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek. (Dr. Szilovics Csaba, Dr. Szívós Alexander, 2021)

2. Személyi jövedelemadót csökkentő kedvezmények áttekintése

A személyi jövedelemadóban adóalap és adót csökkentő tételekkel is találkozhatunk.

2.1 Adóalap csökkentő tételek

Az **adókedvezmény egy adóelőny**, amelynek érvényesítése esetén az adófizetési kötelezettség alacsonyabb. Az állam és önkormányzat számára ez **egy eszköz arra, hogy befolyásolja az adóalanyok magatartását**. Ezen kívül még van adómentesség is az általános kötelezettség alól jogszabály által megengedett olyan kivétel, amely alapján az adó alanyának, vagy az adó tárgya után nem kell adót fizetni.

Magyarországon jelenleg 6 féle adóalap csökkentő kedvezmény érvényesíthetünk, ennek meghatározott az igénybevételi sorrendje. (13. ábra)

11. ábra - Adóalap csökkentő kedvezmények

Forrás: Nav tájékoztató: Szja adóalap-kedvezmények 2023 alapján, saját szerkesztés

Az adóalap kedvezmények érvényesítését megtehetjük év közben nyilatkozattétellel a munkáltatónál /kifizetőhelynél, ez esetben havi szinten fogja azokat érvényesíteni, vagy az adóbevallásban lehet visszaigényelni az összeget a bevallási időszakban.

A továbbiakban a 6 adóalap csökkentő kedvezményt ismertetem az 1995. évi CXVII. Személyi jövedelemadó törvényben foglaltak alapján.

2.1.1 Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye (NÉTAK)

A négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét (NÉTAK) az összevont adóalapba tartozó egyes jövedelmekre érvényesítheti az arra jogosult anya, minden más kedvezményt megelőző sorrendben.

A kedvezmény érvényesítésére az a nő minősül, aki négy vagy több gyermeket nevel, aki vér szerinti vagy örökbefogadott gyermek és családi pótlékra jogosult utána, vagy családi pótlékra már nem jogosult, de a jogosultság legalább 12 éven keresztül fent állt, és a gyermekek száma eléri a négy főt.

A NÉTAK a következő jövedelmekre érvényesíthető:

A **bér- és más nem önálló tevékenységből** származó jövedelemre, például:

- a munkaviszonyból, közfoglalkoztatási jogviszonyból származó jövedelemre,
- az adóköteles társadalombiztosítási ellátásra (például táppénzre, csecsemőgondozási díjra, gyermekgondozási díjra),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény alapján folyósított adóköteles ellátásokra,
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény alapján folyósított álláskeresői járadékra, álláskeresői segélyre, keresetkiegészítésre és keresetpótló juttatásra,
- a Magyar Honvédségnél tartalékos katonai szolgálatot teljesítő magánszemély e jogviszonyból származó jövedelmére;
- az előzőekben meghatározott jövedelmet pótló kártérítésre (keresetpótló járadékra),
- a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban végzett tevékenység díjazására,
- a munkaviszony megszűnésével összefüggésben törvényben meghatározott mértékű végkielégítésre (a végkielégítés törvényben meghatározott mértéket meghaladó része nem képezi a kedvezmény alapját),
- a társas vállalkozás magánszemély tagjának személyes közreműködése ellenértékéként kifizetett jövedelemre,
- a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének tevékenységéért adott juttatásra,
- a jogszabály alapján választott vagy kijelölt tisztségviselő (például igazgatótanácsi tag, felügyelőbizottsági tag) tevékenységének ellenértékéként kapott juttatásra,
- nemzetközi szerződés hatálya alatt a nem önálló munkából, ennek hiányában az adott állam joga szerinti munkaviszonyból származó jövedelemre,
- az országgyűlési képviselők, nemzetiségi szószólók, polgármesterek e tevékenységből származó jövedelmére,
- az állami projektértékelői jogviszonyból származó jövedelemre.

Az **önálló tevékenységből** származó jövedelmek közül:

- a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó vállalkozói kivétjére, átalányadózás esetén az átalányban megállapított jövedelmére;

- a mezőgazdasági őstermelő e tevékenységéből származó jövedelmére;
- az európai parlamenti képviselő e tevékenységéből származó jövedelmére;
- a helyi önkormányzati képviselő e tevékenységéből származó jövedelmére;
- a választott könyvvizsgáló e tevékenységéből származó jövedelmére;
- a magánszemély által nem egyéni vállalkozóként kötött, díjazás ellenében történő munkavégzésre irányuló más szerződés alapján folytatott tevékenységéből (például megbízásból) származó jövedelmére.

A felsoroltakon kívül más jövedelemre – például bérbeadásra vagy más magánszemélytől származó jövedelemre – a NÉTAK nem érvényesíthető. (Nav tájékoztató: Szja adóalap-kedvezmények 2023)

A kedvezmény az érvényesíthető jövedelmek esetében értékhatár nélkül érvényesíthető, az igénybe vevőnek tehát nem keletkezik jövedelemadó-fizetési kötelezettsége, ha megfelel az előírásoknak.

2.1.2 25 év alatti fiatalok kedvezménye

2022. január 1-jétől érvénybe lépett kedvezmény a 25. életévét még be nem töltött fiatalok kedvezménye. A kedvezményre jogosultaknak nem kell személyi jövedelemadót fizetnie a kedvezmény havi összegéig a jogosultságának időszakában a törvényben meghatározott, összevont adóalapba tartozó jövedelmei után. Ezek a jövedelmek megegyeznek a négygyermekes édesanyák esetében felsoroltakkal.

A kedvezmény kizárólag a jogosultsági hónapban megszerzett jövedelemre érvényesíthető.

A kedvezmény összege 2023-ban legfeljebb 499 952 forint havonta, ami 74 993 forinttal csökkentheti a fizetendő adót. A jogosultság azokra a hónapokra érvényes, ahol a fiatal még nem töltötte be 25. életévét, ennek az életkornak a betöltési hónapjától már nem érvényes.

Év közben ezt a kedvezmény a **munkáltató automatikusan** figyelembe veszi, amennyiben a fiatal nem ad nyilatkozatot annak mellőzéséről.

A fiatalok kedvezménye a bevallásban is érvényesíthető. Ha a jogosultság fennáll, akkor a NAV a rendelkezésére álló adatok alapján az adóbevallási tervezetben feltünteti a fiatalot megillető kedvezmény összegét.

2.1.3 30 év alatti anyák kedvezménye

2023. január 1-jétől érvényesíthető ez a kedvezmény, a kedvezményre jogosult a **25. életévét betöltött, de a 30 év alatti anyák:** a

- az Szja tv. 29/A. § (3) bekezdés a) pontja szerint a vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel, vagy
- az Szja tv. 29/A. § (3) bekezdés b) pontja szerint magzatra tekintettel családi kedvezmény érvényesítésére jogosult.

Az az anya tudja érvényesíteni, aki a családi kedvezményre való jogosultsága 2022. december 31. után állapítható meg vagy 2023 januárjától érvényesítheti, aki 2023 előtt vált jogosulttá magzati jogon.

A jogosultság megnyílhat, ha 2022. december 31-t követően:

- várandóssága eléri a 91. napot,
- gyermeke születik,
- gyermeket fogad örökbe.

A kedvezményre **jogosult** a 30 év alatti anya 2023-ban például, ha:

- február 8-án betölti a várandósság 91. napját, vagy
- március 15-én megszüli a második gyermekét, vagy
- augusztus 6-án örökbe fogadja a férje gyermekét, mindhárom esetben elmúlt 25 éves és legkorábban ezen eseményeket követően tölti be a 30. életévét.

Nem jogosult a kedvezményre az anya 2023-ban például, ha

- 22 évesen szül,
- egy 2 és egy 3 éves gyermeket nevel, 4 Szja törvény 3. § 55. pontja. 5 Szja törvény 104. § (1) bekezdése. 11 – 2022. márciusban töltötte be a fogantatás 91. napját és 2022 decemberében szülte meg gyermekét

2023-ban **jogosultsági hónaponként** szintén 499 952 forint legfeljebb, ami 74 993 forint adómegetakarítást jelent.

A kedvezményt év közben nyilatkozattal vagy év végén az adóbevallásban lehet érvényesíteni. Az adóelőleg-nyilatkozatot a munkáltató/kifizetőhelyhez kell benyújtani. Az egyéni vállalkozó és a mezőgazdasági őstermelő az adóelőleg megállapításakor saját maga érvényesíti.

A 25 év alatti fiatalok kedvezményével egy időben nem lehet igénybe venni. Ha NÉTAK-ra is jogosult az anya, ebben az esetben azt lehet előbb érvényesíteni.

A személyi kedvezmény és az első házások kedvezménye akkor érvényesíthető, ha a magánszemélynek van olyan összevont adóalapba tartozó jövedelme, amelyre a 30 év alatti anyák kedvezménye nem érvényesíthető. A kedvezményre alapot adójövedelmek megegyeznek a négygyermekes édesanyák esetében felsoroltakkal.

A családi kedvezményt a 30 év alatti anya akkor is igénybe veheti, ha az adóelőleg-alapja nullára csökken, mivel ekkor nincs akadálya, hogy a jövedelmével kapcsolatban családi járulékkedvezményt érvényesítsen.

2.1.4 Személyi kedvezmény

A **súlyosan fogyatékos magánszemély** az összevont adóalapját csökkentheti személyi kedvezménnyel. Súlyosan fogyatékos személy az, aki:

- a súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló 335/2009. (XII. 29.) Korm. rendeletben felsorolt betegségek valamelyikében szenved,
- rokkantsági járadékban vagy
- fogyatékosági támogatásban részesül.

A kedvezmény **mértéke** havonta a minimálbér egyharmada száz forintra kerekítve, amely 2023-ban 77 300 forintot jelent. A személyi kedvezményt orvosi igazolás vagy a rokkantsági járadékra, fogyatékosági támogatásra való jogosultságról szóló határozat alapján lehet igénybe venni. Az orvosi igazolást, határozatot az adóelőleg-nyilatkozat leadásakor, a bevallás benyújtásakor nem kell csatolni, de az igazolást az elévülési időn belül meg kell őrizni. Orvosi igazolás nélkül veheti igénybe az a személy, aki rokkantsági járadékban vagy fogyatékosági támogatásban részesül. A kedvezmény igazolásáról a súlyos fogyatékoság minősítéséről és igazolásáról a 49/2009. (XII. 29.) EüM-rendelet rendelkezik.

A kedvezményt az erről szóló igazolás hónapjaiban lehet érvényesíteni, amennyiben legalább egy napig az fennáll. Amennyiben rokkantsági vagy fogyatékosági támogatásban részesül, akkor azokban a hónapokban, amelyben folyósítják neki.

2.1.5 Első házások kedvezménye

Ennek a kedvezménynek az érvényesítésére a házaspár akkor jogosult, ha az **legalább az egyik fél első házassága**. A pár együttesen is érvényesíthető kedvezmény összege **33 335 forint**, ami azt jelenti, hogy havi 5000 forinttal csökkentő a fizetendő adó. A házasságkötést követő hónaptól vehető igénybe, **maximum 24 hónapon** keresztül vagy a házasság felbomlásáig.

Az igénybevétele szintén adóelőleg nyilatkozattal történhet, vagy az adóbevallásban, de minden esetben szükséges a nyilatkozat, amely tartalmazza a kedvezmény megosztására vonatkozó döntésüket.

Ha a 25 év alatti fiatalok házasságkötése 2021 decembere előtt történt, és a fiatalok már érvényesítik az első házások kedvezményét, akkor ennek igénybevételét fel kell függeszteni 2022. január 1-től. Ebben az esetben az első házások kedvezményének érvényesítési időszakából még hátralévő jogosultsági hónapokra a kedvezmény az azt követő hónaptól vehető igénybe, amelyben az egyik házastárs betölti a 25. életévét.

2.1.6 Családi adó- és járulékkedvezmény

A családi adókedvezmény az összevont adóalapot csökkentő kedvezmény, amelyet a jogosult az **eltartottak számától függően a kedvezményezett eltartottak után érvényesíthet**. Jogosult az, aki:

- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény szerint a gyermek után családi pótlékra jogosult,
- a várandósság 91. napjától a kismama és a vele közös háztartásban élő házastársa,
- a családi pótlékra a gyermek saját jogán jogosult vagy a vele közös háztartásban élő hozzátartozói közül egy,

- a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély, vagy a vele közös háztartásban élő hozzátartozói közül egy.

A családi adóalapkedvezmény igénybevételének azonban nem feltétele a családi pótlék folyósítása, az a magánszemély is érvényesítheti, aki nem kéri a családi pótlék folyósítását, bár gyermekét tekintve jogosult lenne.

A kedvezmény összegét az eltartottak és a kedvezmények eltartottak száma határozza meg. Az Sza törvény részletesen meghatározza a két fogalmat:

„Kedvezményezett eltartott,

a) az, akire tekintettel a magánszemély a családok támogatásáról szóló törvény szerint családi pótlékra jogosult,

b) a magzat a várandósság időszakában (fogantatásának 91. napjától megszületéséig),

c) az, aki a családi pótlékra saját jogán jogosult,

d) a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély.”

„Eltartott,

a) a kedvezményezett eltartott,

b) az, aki a családok támogatásáról szóló törvény szerint a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából figyelembe vehető vagy figyelembe vehető lenne, akkor is, ha a kedvezményezett eltartott után nem családi pótlékot állapítanak meg, családi pótlékot nem állapítanak meg, vagy a családi pótlék összegét a gyermekek száma nem befolyásolja.” (1995. évi CXVII. törvény 29/A. §)

Forrás: NAV tájékoztató: Sza adóalap-kedvezmények 2023, saját számítás és szerkesztés

A családi kedvezmény havi összege fejenként és havonta:

- 1 eltartott esetén 66 670 forint,
- 2 eltartott esetén 133 330 forint,

- 3 vagy több eltartott esetén 220 000 forint.

A családi kedvezményt a jogosultsági hónapokra lehet igénybe venni, ha az legalább egy napig fennáll. A fentebb említett jogosultságot figyelembe véve például, ha a gyermek leérettségizik és megszűnik a következő hónaptól a jogosultság mivel, akkor megszűnik a családi pótlék folyósítása, azonban, ha felveszik felsőoktatásba, akkor szeptembertől eltartottnak fog számítani, ami az jelenti az eltartottak számába beleszámít. Jogosultsága középiskolában (technikumban) való továbbtanulás esetén újra aktiválódik.

Eltartottak	Kedvezményezett eltartottak	Kedvezmény összege (Ft/fő/hó)	Kedvezmény összege adóban számítva (Ft/fő/hó)	SZJA (Ft)	Járulék (Ft)	Nettó (Ft)
0	0	0	0	34 800	42 920	154 280
1	1	66 670	10 000	24 800	42 920	164 280
2	1	133 330	20 000	14 800	42 920	174 280
2	2	266 660	40 000	0	37 720	194 280
3	2	440 000	66 000	0	11 720	220 280
3	3	660 000	99 000	0	0	232 000

3. táblázat - Adóalap csökkentő kedvezmények a gyakorlatban

Forrás: Saját szerkesztés, NAV tájékoztató alapján 2023

A 3. táblázatban szemléltetem a gyakorlatban, hogy is mutatkozik meg a kedvezmény, 232.000Ft-os minimálbér esetében. Amennyiben a kedvezmény összege adóban számítva maximálisan fedezi a személyi jövedelem adó összegét, abban az esetben a fenn maradó összeget a járulék terhére is csökkentheti.

2023. január 1-jétől tartósan beteg gyermek után további havi 66.670 forinttal emelt kedvezményt lehet érvényesíteni.

A családi adókedvezményt szintén év közben nyilatkozattal vagy az adott év adóbevallásában lehet érvényesíteni. Lehetőség van ezt a jogosultaknak egyedül, illetve külön is érvényesíteni. Közös

érvényesítés esetén a jogosultak saját döntése hogyan osztják fel egymás között a kedvezmény összegét, vagy a gyermekenként külön veszik igénybe.

Elvált szülők közös felügyelete esetében amennyiben megosztják a családi pótlékot az igényelhető összeg 50%-ára jogosultak.

2.2 Adót csökkentő tételek

Az adóalap csökkentő kedvezményeken kívül van kettő, magát az adót is csökkentő kedvezmény is. (4. táblázat)

4. táblázat – Adóalap
Adókulcs (15%)
=Számított adó
- tevékenységi kedvezmény
- külföldön megfizetett adó
= Fizetendő jövedelemadó

4. táblázat - Összevont jövedelem adóját csökkentő tételek

Forrás: Dr. Lukovszki Livia – Adózás és adóztatás könyv alapján, saját szerkesztés

Tevékenységi kedvezményt vehetnek igénybe a **mezőgazdasági őstermelők**. Az összevont adóalap adóját csökkenti a tételes költségelszámolást, vagy a 10 százalék költséghányadot alkalmazó mezőgazdasági őstermelő e tevékenységből származó éves jövedelme adójának, valamint, ha tételes költségelszámolást alkalmaz, a könyvelői díjkedvezménynek az együttes összege, de legfeljebb 100 ezer forint (őstermelői adókedvezmény).

Az adókedvezmény igénybevételének *feltétele*, hogy a magánszemély adóbevallásában feltüntesse a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv által a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény alapján vezetett Egységes Mezőgazdasági Ügyfél-nyilvántartási

A **külföldön megfizetett adó** szintén csökkentheti az adót, abban az esetben, ha a két ország között van a kettős adóztatást kizáró egyezmény vagy viszonyosság. Viszont, ha nincs meg egyik sem, akkor az összevont adóalap adóját csökkenti a külföldön megfizetett adó 90%-a, legfeljebb e tevékenység jövedelmére számított adó összegéig.

3. Piaci kitekintés, helyzetelemzés

3.1 Hazai kutatási eredmények a személyi jövedelemadót csökkentő kedvezményekkel összefüggésben

Haza kutatások nagy része a családi adókedvezményekre fókuszálva, családok adóterhelését vizsgálta.

Szabóné Bonifert Éva tanulmányában (2023) arra kereste a választ, hogy a gyermeket nevelő, személyi jövedelemadó-bevallást benyújtó adózók körében a családi kedvezményt megosztó párok milyen arányban és hogyan osztják meg azt egymással. A családi kedvezmény **megosztására vonatkozó döntések a gyermekek száma szerint differenciáltak**. A családok vélhetően legtöbbször a **legegyszerűbben** meghozható, még racionálisnak tekinthető megoldás mellett döntenek a családi kedvezmény megosztása során. **Kétgyermekesek** erősen jellemző a kedvezmény **fele-fele** arányban történő megosztása, háromgyermekeseknél pedig legfőképpen az **adóalapok nagyságának figyelembevétele** miatt inkább az apai igénybevétel irányába tolódó igénybevételt jelenti. Érdekes még, hogy az 1/3-2/3-ad arányú igénybevétel a háromgyermekeseknél a legnagyobb arányú más stratégiákhoz és más családtípusokhoz képest. Az egygyermekesek esetében nem volt olyan egyértelmű, közöttük a fele-fele arányú igénybevétel képvisel nagyobb arányt. (Szabóné Bonifert Éva, 2023)

A családi kedvezmény megosztásánál talán **kevésbé játszanak szerepet a hagyományos nemi szerepekre** vonatkozó sztereotípiák, vagyis az anyák a családi kedvezmény érvényesítése során általánosságban nem szenvednek ebben az értelemben hátrányt a férfiakkal szemben. (Szabóné Bonifert Éva, 2023) A nemi sztereotípiák nem feltétlen teljesülnek, sokkal inkább az **egyszerű döntéshozatal** kerül elő térbe. Nagyobb összegű kedvezményénél azonban az adóalap nagyságokat is figyelembe kell venni.

A Budapesti Intézet tanulmánya (2022) arra következtetésre jutott, hogy *„A családi adókedvezmény nem csökkenti érdemben az alacsony jövedelmű adózók átlagos adóterhét.”* (Krekó Judit és szerzőtársai, 2022). Nemzetközi összehasonlításuk is azt mutatja, hogy a **három vagy annál több gyermekes családok adókedvezménye** az európai országok mezőnyében **magasnak**, míg az **egygyermekeseké inkább alacsonynak** számít, és ezt az aránytalanságot a

családi pótlék sem kompenzálja. A három vagy több gyermeket nevelők még magas jövedelem mellett is nagyobb adókedvezményt tudnak érvényesíteni.

„A családi adókedvezmény (a családi adó-, járulékkedvezmény és a négygyermekes anyák szja-mentessége együttesen) összességében **minimálisan téríti el az átlagos adóterhelés elosztását**: az így is közel egykulcsosnak tekinthető. Ennek egyik oka, hogy az összes adózónak csak 23 százaléka érvényesít családi adókedvezményt” (Krekó Judit és szerzőtársai, 2022). A családi adókedvezmény legnagyobb **győztese**i tehát a **legfelső jövedelmi szinten** elhelyezkedők **három- vagy többgyermekesek**.

Habár kevés az elérhető kutatás a fiatalokat érintő kedvezményekről, a dreamjobs.hu 2023 májusában kérdőíven keresztül megvizsgálta, milyen hatásokkal jár vagy járt a szja-mentesség. Munkáltatók szempontjából többek között úgy látják, kevesen foglalkoztak a kialakult **bérfeszültséggel**, hiszen a válaszadók többségének nem változott a bruttó bére. A felmérés alapján, akik nem részesülnek a mentességben (25 év feletti), már felmerült a munkahely váltás, volt, aki **nem érezte korrektnek a munkáltatója eljárását** a bérfeszültség kezelésében. A 25 éven aluliaknál érdekesebbé vált a **munkahelykeresés**, a válaszadók többsége **szívesen pályázott új pozíciókra**.

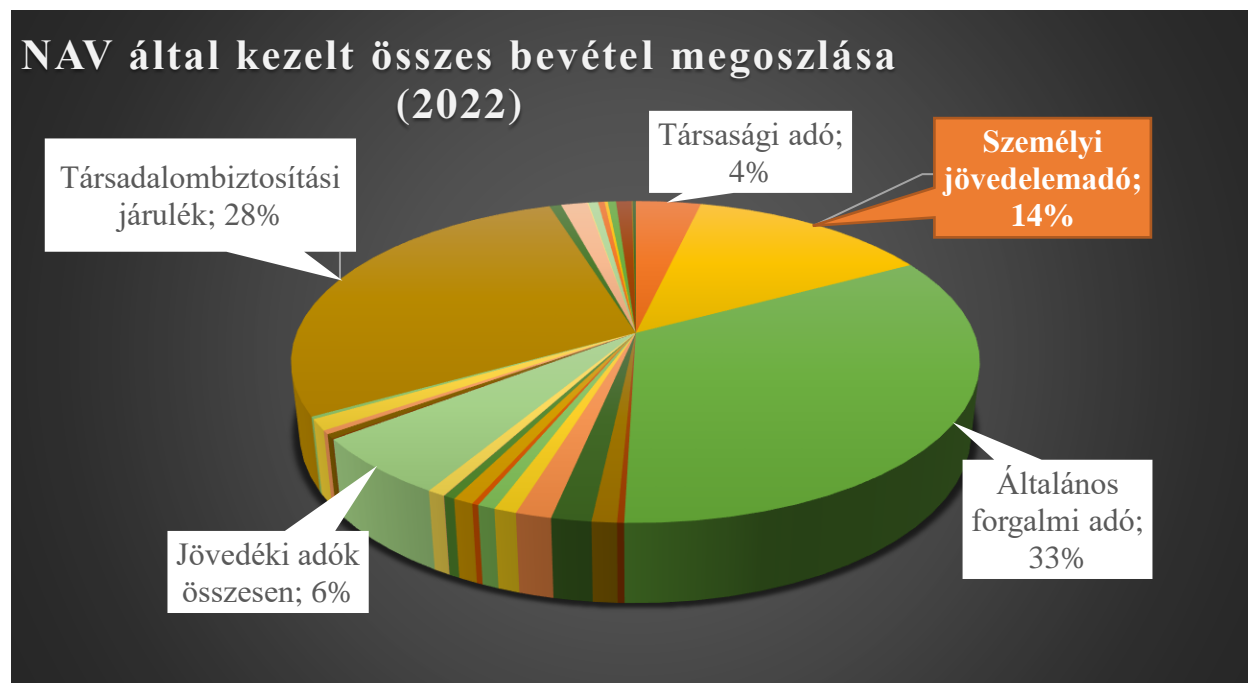
Hogy mire is költik a fiatalok a többletbevételt? A kutatásból kiderült, hogy például:

- legtöbben élelmiszerre és rezsire költik a pénzt,
- van, aki tanulásra, fejlődésre és képzésre,
- van, aki, pedig befektetésre, illetve megtakarítja.

A válaszadók majdnem fele szerint **segíti őket a megélhetésben** a szja-mentesség és érzik pozitív hatásait.

3.2 Személyi jövedelemadó szerepe a költségvetésben (2018-20222)

A költségvetés egyik legnagyobb részét az adóbevételek teszik ki. Viszont ezeken belül is, 2022-ben az **SZJA bevételek a harmadik legtöbb bevételt képezik az ÁFA és a TB után.**

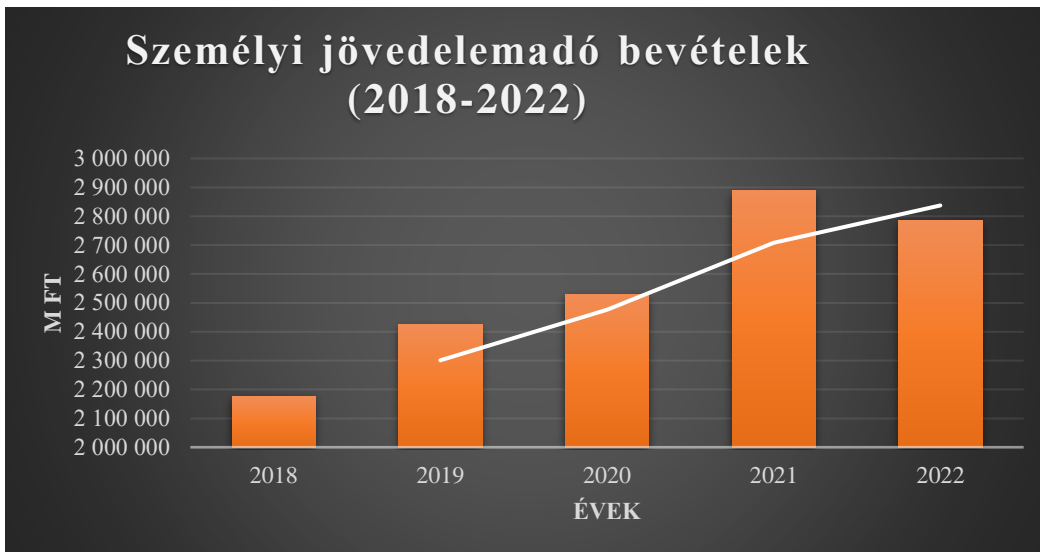

12. ábra - NAV által kezelt összes bevétel megoszlása, 2022

Forrás: Saját szerkesztés Nav évkönyv 2022 alapján

2022-ben a NAV 20 601,8 milliárd forint adót szedett be, ami 3028,8 milliárd forinttal, 17,2 százalékkal több, mint az előző évben, és 2470 milliárd forinttal meghaladja a tavalyi költségvetési törvényben rögzített eredeti éves bevételi előirányzatok összegét.

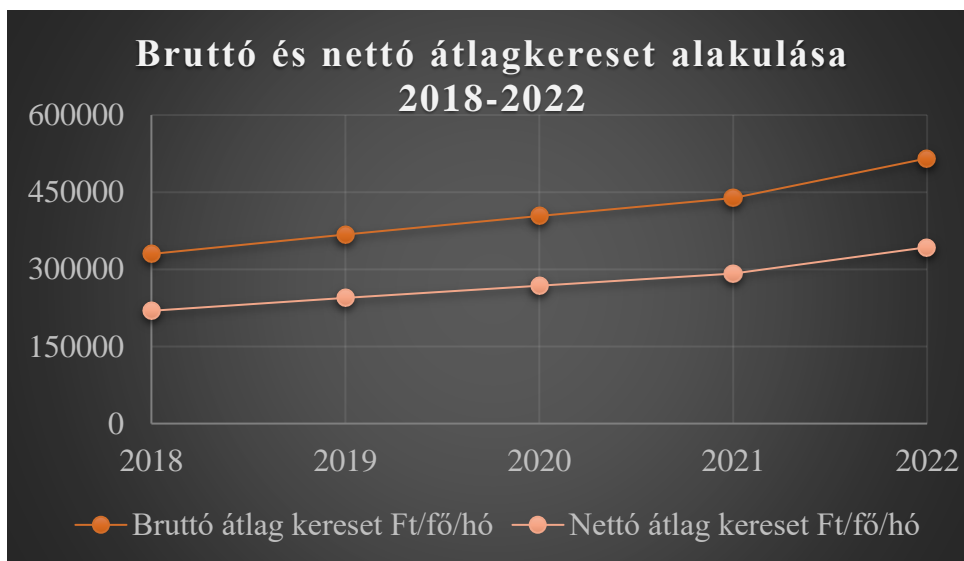
A foglalkoztatáshoz kötődő adónemek vártnál magasabb bevételeinek oka a prognózist meghaladó bérnövekedés és kedvező munkaerő-piaci folyamatok. (KVAOSZ, 2023)

13. ábra - Személyi jövedelemadó bevételek (2018-2022)

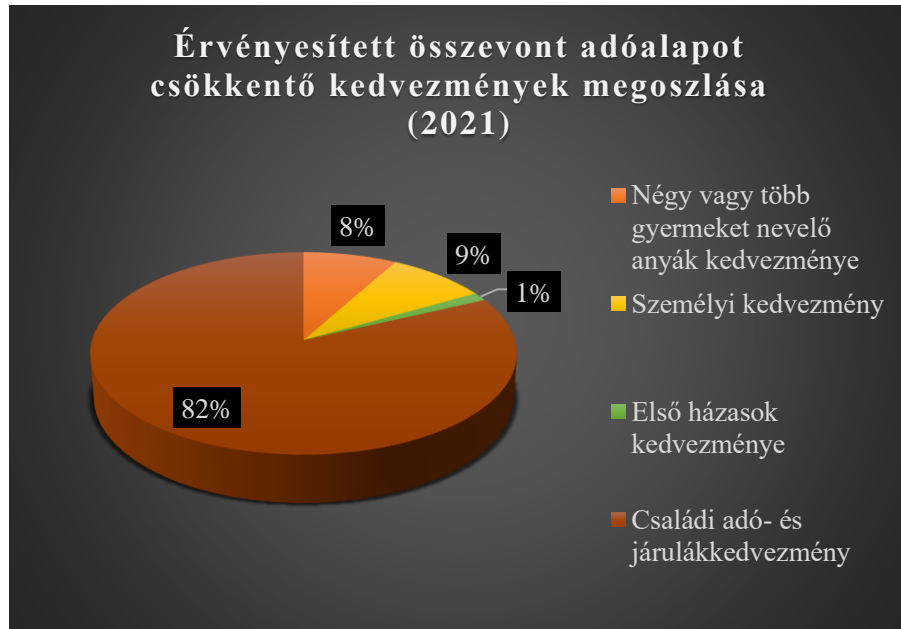
Forrás: Saját szerkesztés Nav évkönyv 2022 alapján

A személyi jövedelemadó bevétel **2018-tól 2021-ig folyamatosan növekedett**, azonban **2022-ben** egy nagyobb visszaesést tapasztalhatunk. Ennek oka lehet akár a **25 év alatti kedvezmény bevezetése** is, vagy akár az SZJA visszatérítés. A folyamatos növekedésnek egyik kiváltó oka a keresetek folyamatos monoton növekedése 2018-tól 2022-ig.

14. ábra - Bruttó és nettó átlagkereset alakulása (2018-2022)

Forrás: Saját szerkesztés KSH közlemény
Hivatalos Értesítő 2023/10. alapján

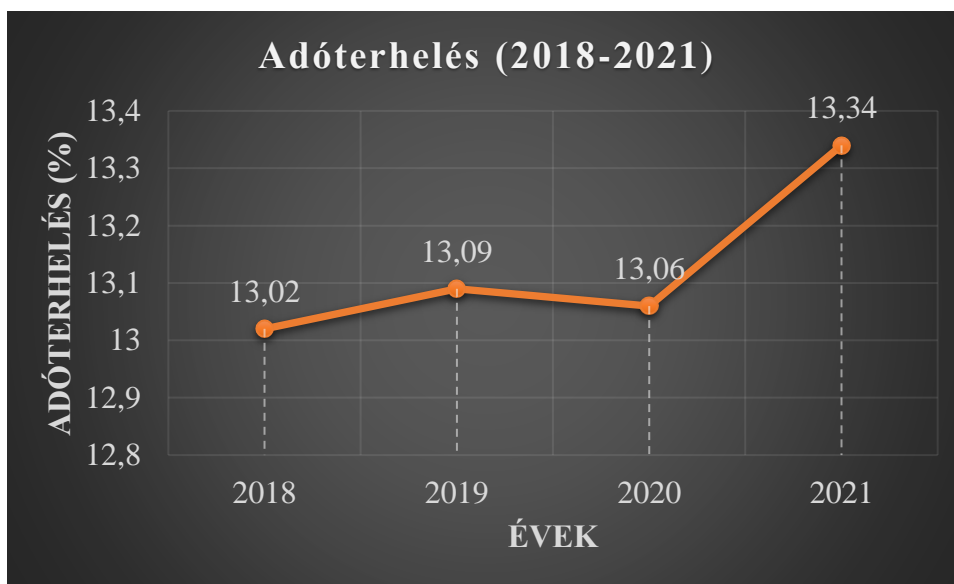

15. ábra - Érvényesített adóalap kedvezmények megoszlása (2021)

Forrás: Saját szerkesztés NAV évkönyv 2022 alapján

Az adóalap csökkentő kedvezmények szempontjából csak 2021-ig van elérhető adat. A fenti ábrán (15. ábra) látható, hogy a **legnagyobb mértékben a családi adókedvezményt használják** ki a bevallók (82%). A legkevésbé kihasznált, pedig az első házások kedvezménye (1%). A családi adókedvezmény már több éve jelen van a személyi jövedelemadó rendszerben, ez az egyik olyan kedvezmény, amelyet a legtöbben ismernek és tudnak róla.

Ezzel összefüggésben a NAV évkönyvek alapján a magánszemélyek **adóterhelésének mértékét** is megvizsgáltam, amelyet %-os értékben találunk. 2018-tól nem igazán volt különösebb ingadozás, majdnem, hogy egy szinten volt az adóterhelés **13% körül** (16.ábra). Azonban 2020-ról 2021-re egy nagyobb ugrás történt. 2022 elején volt egy egyszeri SZJA visszatérítés a családok számára. Gyermeket nevelő szülők szja-visszatérítése annak járt, aki 2021-ben akár csak egy napra is családi kedvezményre volt jogosult. Ennek következtében feltételezhető, hogy a 2022. évi adóterhelés ismét visszaállhatott a 13% körüli értékre.

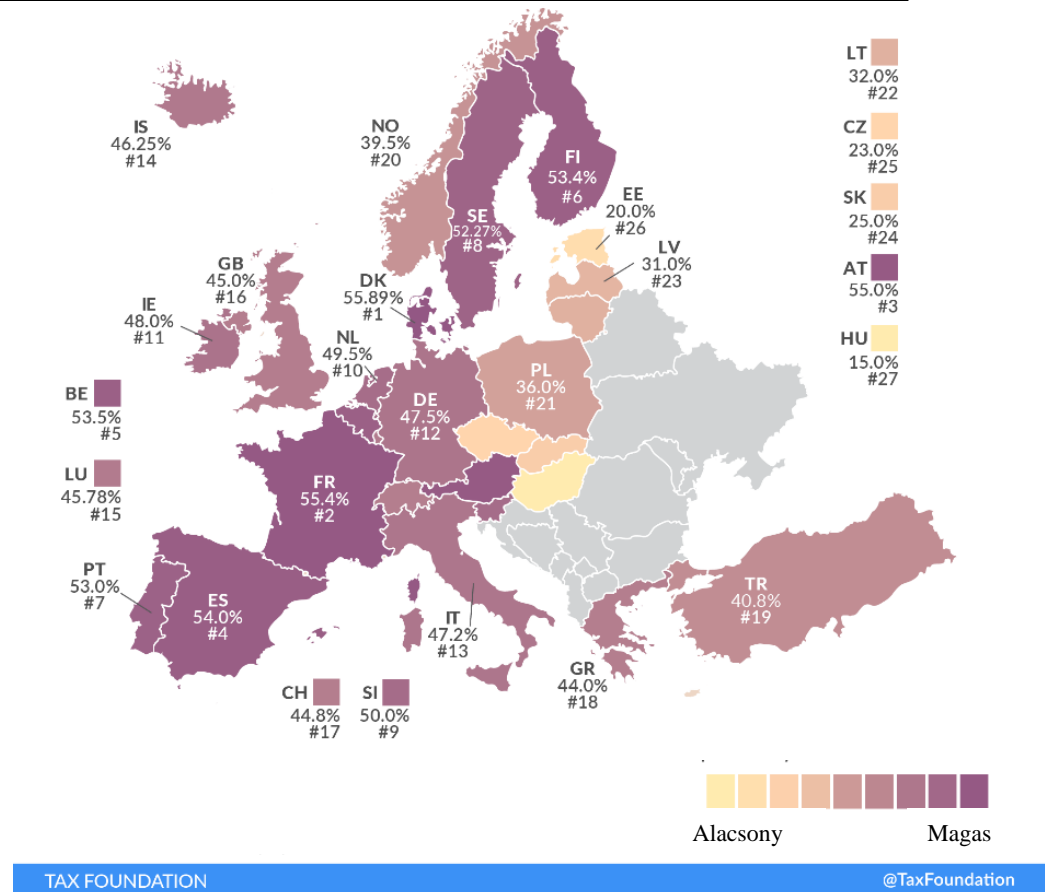

*16. ábra - Adóterhelés alakulása (2018-2021)
Forrás: Saját szerkesztés NAV évkönyvek 2019-2022 alapján*

3.3 Nemzetközi kitekintés – személyi jövedelemadó az EU-ban

3.3.1 Adókulcsok és adóterhek összehasonlítása

Személyi jövedelemadó kulcsok OECD országokban (2022)

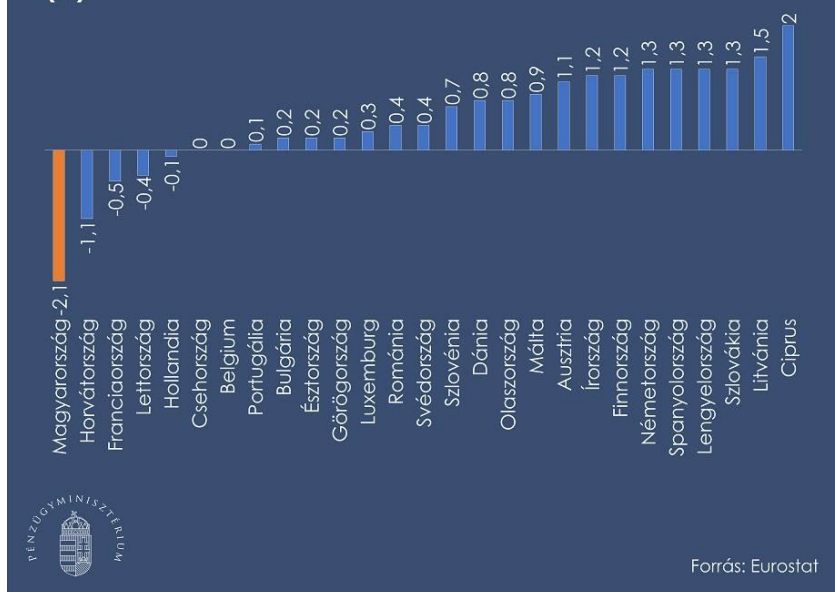
17. ábra - Adókulcsok az OECD országokban, 2022 (%)

Forrás: Top Personal Income Tax Rates in Europe

A gazdasági és együttműködési szervezet (OECD) által megvizsgált adókulcsok alapján, Magyarországon az egyik **legalacsonyabb** adókulcs az EU-ban (12. ábra). A fenti ábrán megjelölt mértékek alapján Magyarországon messze alacsonyabb az átlagnál, amely 43,1%. Azonban a környező országokban és a viseigrádi országok tekintetében is egyre **jellemzőbb a progresszív**, azaz sávós adórendszer újonnan bevezetése. Ennek segítségével teljesül az igazságosság elve, a magasabb jövedelemmel rendelkezők többet adóznak. Továbbá a nagy mértékben eltérő jövedelemszintek esetében is úgy látják a szakértők, jobban hat a megélhetésre is és a fogyasztásra az úgynevezett „aranyos” jövedelemadózás, főleg a járvány után és a jelenlegi háborús válság alatt.

MAGYARORSZÁGON CSÖKKENTEK LEGNAGYOB B MÉR T É K B E N A Z A D Ó K

A GDP-arányos adóelvonás változása 2020-2021
(%)

18. ábra - Átlagbérek adóékének a változása, 2009-2020 (%)

Forrás: Eurostat: Hungary leads the EU in terms of tax cuts, Pénzügyminisztérium

Az Eurostat adatai alapján **Magyarországon csökkent a legnagyobb mértékben a jövedelmet terhelő adóék az elmúlt évtizedben.** (13. ábra) Az **adóék** a teljes munkaerőköltség (bruttó bér + szocho) viszonylatában mutatja meg azt, hogy mekkora hányadot von el az állam adó és járulék címén. Ez érdekes abból a szempontból, hogy a fent említett kutatások alapján **vizsgált adóterhek európai szinten mégis elég magasak** a többi országhoz képest, attól függetlenül, hogy nálunk az egyik legalacsonyabb a személyi jövedelemadó kulcs és többféle kedvezményt is tudnak érvényesíteni a magánszemélyek.

A 2023-as Tax Competitiveness Index rangsorában 38 ország közül a 11. helyet foglalja Magyarország. Ez a tanulmány az OECD országok **adórendszerének vonzerejét** vizsgálja. A magyar adórendszer versenyképessége szempontjából **erősségként** értékelték a 15%-os **egykulcsos személyi jövedelemadót.**

3.3.2 Adót csökkentő kedvezmények egyes EU-s országokban

A visegrádi országok tekintetében gyűjtöttem össze az ott érvényes személyi jövedelemadóhoz kapcsolódó kedvezményeket, bónuszokat vagy esetleges levonási lehetőségeket.

Szlovákiában úgynevezett **adó bónusz** van, ez azt jelenti, hogy nem az adóalapot, hanem közvetlenül a **számított adót csökkenti a kedvezmény**. Egyszerre csak egy szülő igényelheti, és a gyermek 25 éves koráig tudja érvényesíteni. Vethet igénybe házastárs után kedvezményt, amely az adóalapot csökkenti, abban az esetben, ha házastársnak nagyon alacsony vagy nincs jövedelme például

- anyasági szabadságon van,
- egészségkárosult.

Az összeg megduplázódik a házastárs fogyatékosága esetében. (Accace - 2023 Tax Guideline Slovakia)

Van lehetőség nyugdíjbiztosítás befizetésére is, amellyel csökkentheti az adóalapját a személy. Ezt 3. pillérnek nevezik, azaz egy azonos összeget fizet be havonta, amellyel csökkentheti az adóalapját.

Csehországban adójóváírások vannak érvényben, ezt éves összegekben határozzák meg. Szintén van a gyermekek után is, és itt is **számít, hány fő gyermeke van** a magánszemélynek. A házastárs után pedig abban az esetben jár adójóváírás, ha egy **háztartásban élnek és a jövedelme nem haladja meg a szabályban rögzített összeget**. Csehországban súlyos fogyatékoság után is jár adójóváírás, amely a **fogyatékoság mértékétől függ**, és ezt orvosi igazolással kell alátámasztani. Továbbá van egy úgy nevezett hallgatói jóváírás, amely alap vagy mesterszakos hallgatókra vonatkozóan **26 éves korig**, PhD hallgató esetén 28 éves korig érvényesíthető az adott évben, ha aktív jogviszonya volt és igazolni tudja. (Accace - 2023 Tax Guideline Czech Republic)

Továbbá lehetőség van adólevonásra élet- és nyugdíjbiztosításra egyaránt, valamint adományra a meghatározott személyi jövedelemadó alapján meghatározott összegig, szintén ugyanígy a jelzáloghitel kamatára.

Lengyelországban ezekkel **ellentétben kevesebb lehetőség** van a terhek csökkentésére a személyi jövedelemadó rendszerben. Gyermekek után lehet kedvezmény igényelni, amennyiben:

- 18 év alatti,
- 25 év alatti, de még tanulói jogviszonnyal rendelkezik,
- lengyel jogszabályok alapján ápolási támogatásban részesül, kortól függetlenül,

valamint a gyermek nem szerzett más jövedelmet, mint ami a lengyel jogszabályban adómentesnek számító. (Accace - 2023 Tax Guideline Poland)

3.4 Összehasonlító elemzés

Az alábbiakban a **visegrádi országok** vonatkozásában készítettem el egy összehasonlító elemző táblát. (6. táblázat)

	Csehország	Lengyelország	Szlovákia	Magyarország
Jövedelem-adórendszer	Többkulcsos	Többkulcsos	Többkulcsos	Egykulcsos
Legmagasabb adókulcs	23%	32%	25%	15%
Adóalapkedvezmény vagy adókedvezmény?				
Gyermekek után	Adókedvezmény /Adójóváírás	Adóalap-kedvezmény	Adókedvezmény/ adó bónusz	Adóalap-kedvezmény
Házastárs után	Adókedvezmény /Adójóváírás		Adóalap-kedvezmény	Adóalap-kedvezmény
Adózó személye után	Adókedvezmény /Adójóváírás			Adóalap-kedvezmény
Az adózó életkorából kifolyólag	Adókedvezmény /Adójóváírás	Adóalap-kedvezmény		Adóalap-kedvezmény

5. táblázat - Visegrádi országok személyi jövedelemadó rendszerének összehasonlítása, 2023

Forrás: Accace - 2023 alapján saját szerkesztés

2023-as **Tax Competitiveness Index** rangsorában, amely a vonzó adórendszereket sorakoztatja fel, azt méri, hogy az adott ország adórendszere mennyire teljesíti az adópolitika két fontos elvárását, a versenyképességet és a semlegességet. Magyarországot a négy ország közül csak

Csehország előzi meg, amely a 4. helyet foglalja el. Szlovákia Magyarország után a 12., Lengyelország pedig a 38 ország közül a 33. helyen áll a magánszemélyeket terhelő jövedelemadórendszerre adott pontszámot (Income Tax Score) tekintve. A pontszám a személyi jövedelemadó nagyságrendje, progresszivitása és a jövedelemadó rendszer bonyolultságára adott értékelés alapján kerül meghatározásra.

Visegrádi országok tekintetében is igaz, hogy az évek során **visszahozták a progresszív adózást** a személyi jövedelemadórendszerükbe, **nálunk egykulcsos** a személyi jövedelemadó. Csehországban a legkisebb adókulcs 15%, legmagasabb 23%, Lengyelországban ez 12% és 32%, Szlovákiában pedig 19% és 25%. A progresszív rendszer előnye, hogy **növeli a jövedelemegyenlőséget** a társadalmi csoportok között.

Hasonlóan, mint Magyarországon, a másik három országban is **önálló és nem önálló** tevékenységből származó részre bontják az összevont jövedelmeket.

Ami a **három ország** többkulcsos adórendszerében **közös**, hogy mindegyikben van valamilyen **általános személyi jövedelemadó kedvezmény**. Csehországban adójóváírás formájában 30 840 CZK igényelhető évente, Lengyelországban adómentes 30 000 PLN összegig a jövedelem. Szlovákiában, ha az adóköteles jövedelem alacsonyabb, mint az **alapjövedelem**, akkor a különbözet visszaigényelhető. Ilyen jellegű kedvezmény Magyarországon nincs. **Lengyelországban** 26 éves korig nem adóznak a munkaviszonyból származó jövedelemeiről, **Magyarországon** a 25 év, illetve 2023-tól a 30 év alatti anyák is ide tartoznak.

Ami a **hazai és a csehországi** személyi jövedelemadórendszerben is **közös**, hogy szintén próbálják az emberek adó terhét csökkenteni többféle, valamint a **családok támogatását** is középpontba helyezni. A különbség, hogy hazánkban adóalap kedvezményként érvényesíthetők azok a jogcímeek, amelyek Csehországban adójóváírásként érvényesíthetők.

Lengyelországban az adóterhek csökkentésére szolgáló kedvezmény igénybevételére kevesebb a lehetőség és ami van, az **sem csökkent** olyan nagy mértékben, ahhoz képest, hogy elég **magas adókulccsal** is rendelkeznek. Szlovákiában sincs sok adókedvezmény, de a gyermekek után igényelhető adóbónusz sokat segít a családoknak.

4. Empirikus kutatás – szja kedvezmények alakulásának vizsgálata, 2018-2022

4.1 Kutatási módszertan

A kutatás célja

A kutatás célja a magyarországi személyi jövedelemadó rendszerének áttekintése, elsősorban a jövedelemadózásban érvényesített kedvezmények háztartásokra gyakorolt hatásának, és az igénybevételi szokásoknak a felmérése.

Téma indokoltsága

Napjainkban aktuális kérdéssé vált az SZJA rendszer esetleges egyszerűsítése vagy adott esetben az adókedvezmények kivezetése. Az utóbbi években nagyobb hangsúlyt próbált fektetni a kormány a fiatalok motiválására mind munka, mind gyermekvállalás szempontjából, ez a legutóbbi két, újonnan bevezetett adóalapkedvezményekre is jellemző volt. A válság helyzet miatt és az adóalapkedvezmények következtében a költségvetés szja bevétele csökkent 2022-re.

A kutatás cél szerint *alkalmazott kutatásnak* mondható, hiszen célját tekintve egy valós jelenséget/problémát vizsgálunk. Ezen belül is *értékelési kutatás*, amely magába foglalja az adatok gyűjtését és elemzését. Másik szempontból a feldolgozás *kvantitatív kutatás*, amely során megkérdezéssel alkalmaztam, kérdőív segítségével. (Dr. Boncz Imre, 2015)

Összesen öt kutatási kérdésre kerestem a választ. (6.táblázat)

1. kutatási kérdés: Hogyan alakult a szerepe a személyi jövedelemadónak és az egyes kedvezményeknek a hazai költségvetésben a vizsgált időszakban? (2018-2022)
2. kutatási kérdés: Milyen sajátosságok jellemzők az szja-t csökkentő kedvezmények érvényesítési lehetőségére a visegrádi országokban?
3. kutatási kérdés: Milyen stratégiák azonosíthatóak a háztartásokban a családi adókedvezmény megosztásával összefüggésben?
4. kutatási kérdés: Mennyire motiválja a fiatalokat a munkavállalásra az szja-ban biztosított adóalapcsökkentési lehetőség?
5. kutatási kérdés: Várhatóan mennyire motivál a gyermekvállalásra az szja-ban 2023-ban biztosított új adóalapcsökkentés lehetőség?

6. táblázat - Kutatási kérdések

Forrás: saját szerkesztés

Összesen hat hipotézis érvényességét vizsgálom meg. (7.táblázat)

H1: A lineáris személyi jövedelemadó elfogadása a jövedelmi kategóriánként nem azonos.
H2: A válaszadók többsége tisztában van a személyi jövedelemadó alapját csökkentő kedvezmények érvényesítésének lehetőségével.
H3: A 25 év alatti fiatalok kedvezménye nem befolyásolta szignifikánsan a munkavállalási hajlandóságot.
H4: A 30 év alatti anyák kedvezményét nem kívánja érvényesíteni a 30 év alatti nők nagy része.
H5: A magasabb jövedelemmel rendelkezők több gyermeket vállalnak, így nagyobb mértékben ki tudják használni az adóalap és járulékkedvezményt.
H6: A személyi jövedelemadó rendszerének kedvező irányú változása (adókulcs, adócsökkentési lehetőségek) befolyásolná a válaszadók többségét egyes döntéseikben (gyermekvállalás, munkavállalás, megtakarítás).

7. táblázat – Hipotézisek

Forrás: saját szerkesztés

Primer kutatásom során **kérdőíves megkérdezést** alkalmaztam, melyet a Google űrlap segítségével készítettem el. Kérdőívemben egyaránt található **zárt és nyílt kérdés** is, döntő részben viszont zárt kérdésekre kellett válaszolni a kitöltőknek. A kérdőív első részében demográfiai kérdéseket tettem fel, majd a második részbe kerültek a témaspecifikus kérdések

A minta nagysága: 110 fő

A mintavétel ideje: 2023 november 17 - november 27.

A mintavétel módja: hólabda módszer

Elemzési technika: Az egyszerű leíró statisztika mellett, ok-okozati összefüggések vizsgálata (kapcsolatszorossági vizsgálat).

A kapcsolatszorossági mérőszámok értékelését az alábbi intervallumok alapján végzem:

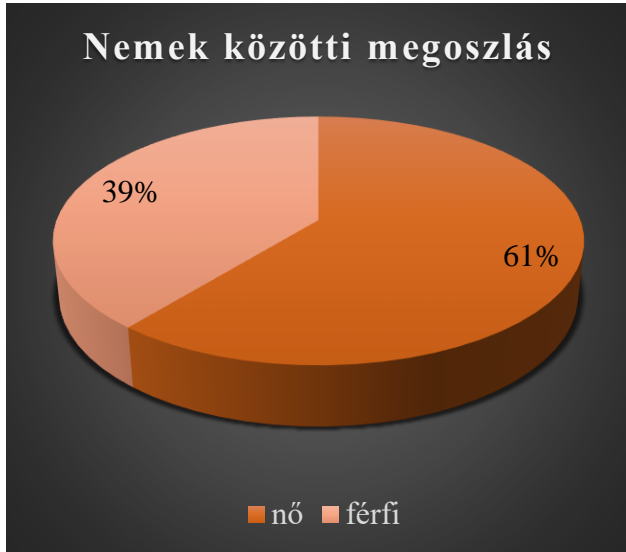
- 0,00 és 0,40 között laza kapcsolatról beszélünk, vagy a kapcsolat hiányáról
- 0,41 és 0,70 között közepes kapcsolatról,
- 0,71 és 0,90 között szoros kapcsolatról,
- 0,91 és 1,00 között nagyon szoros kapcsolatról.

(Barna Katalin és szerzőtársai,2006)

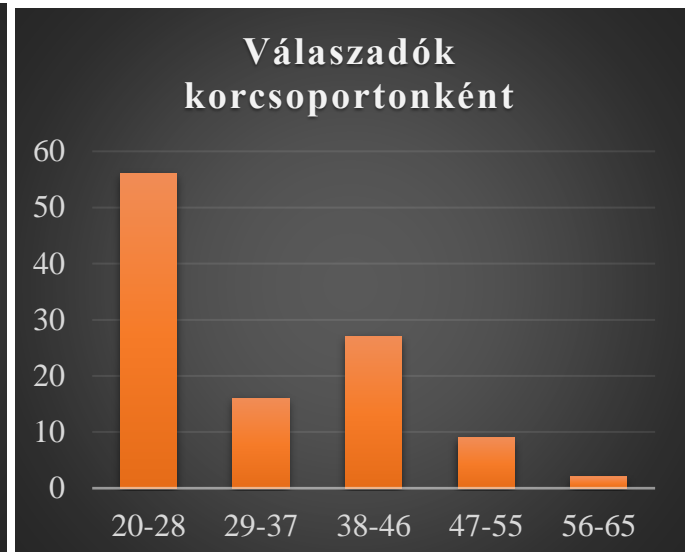
Technikai eszköz: Microsoft Excel program

4.2 Kutatási eredmények – kérdőív feldolgozása

4.2.1 Minta általános jellemzői

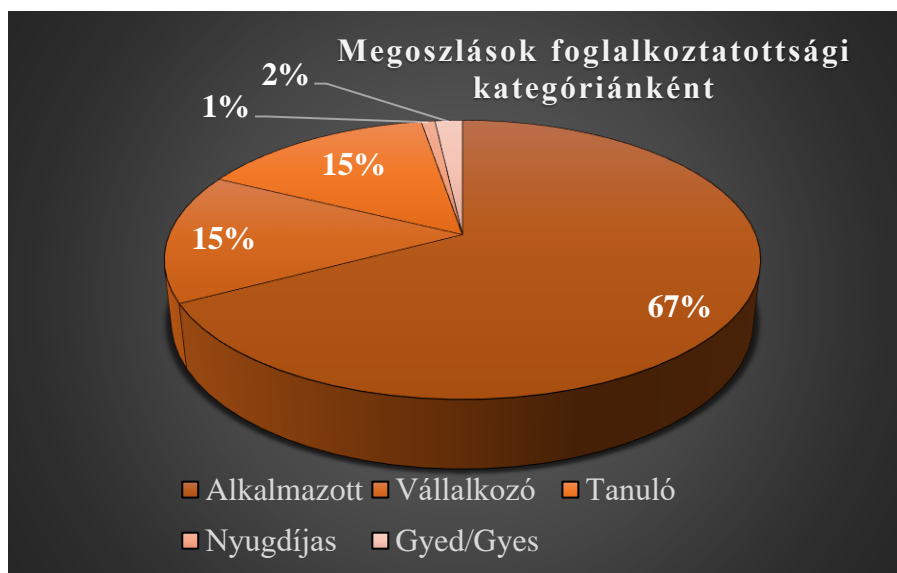
20. ábra - Nemek szerinti megoszlás (%)

19. ábra - Válaszadók korcsoportonkénti megoszlása (%)

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A válaszadók **többsége nő** volt (61%), korcsoportonként tekintve pedig a fiatalabb korosztályt értem el leginkább. A legfiatalabb válaszadó 20 éves volt míg a legidősebb 65. A kitöltők átlag életkora pedig 32 év. A **legtöbb kitöltő 20-28 éves korcsoportba** sorolható.

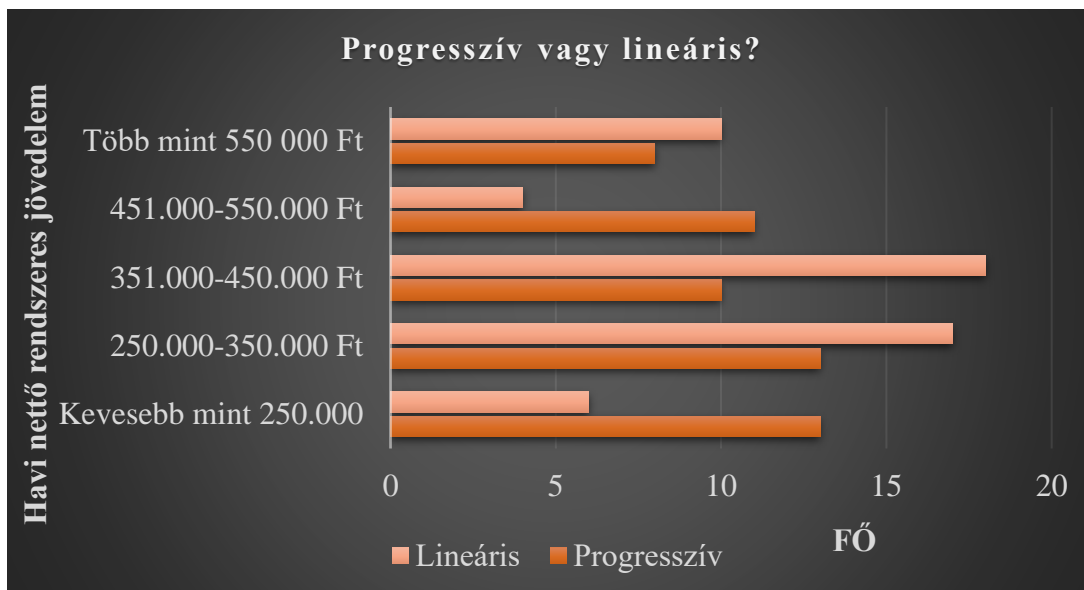

21. ábra - Foglalkozottsági kategóriánként történő megoszlás

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Foglalkozási kategóriaként tekintve a legtöbb válaszadó **alkalmazottként** dolgozik, azonban néhány olyan válasz is érkezett, ahol alkalmazott és vállalkozó, vagy éppen tanulás mellett munkavállaló volt a kitöltő.

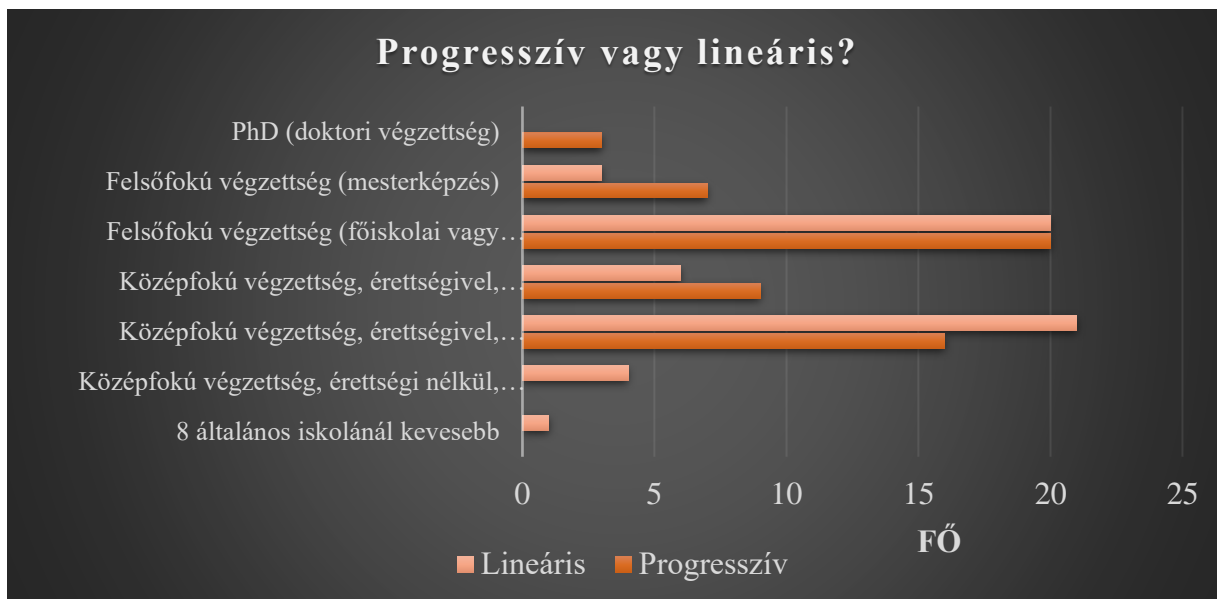
4.2.2 Progresszív vagy lineáris adózás?

22. ábra - Progresszív vagy lineáris? – havi nettó jövedelmek szerinti eloszlás

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A témaspecifikus rész első kérdése volt, hogy a **lineáris, avagy a progresszív adózást tartja igazságosnak** a válaszadó. A **többség a lineáris** adózást preferálja, hiszen jelenleg is egykulcsos adórendszerünk van. Érdekes, hogy **magasabb jövedelmi helyzet** esetén (451.000-550.000 Ft) a **progresszív** felé húztak a válaszadók, azonban még annál nagyobb rendszeres havi jövedelemmel rendelkező válaszadók mégis a lineárist választják leginkább, míg akik **nettó 250.000 Ft alatt keresnek havi szinten szintén a progresszív adózást** preferálják. Alap esetben a több kulcsos adózást tartja a szakirodalom igazságosnak, továbbá érdekes, hogy havi szinten a legtöbb jövedelemmel rendelkeznek az egykulcsos lineáris adózást választják, hiszen, ha úgy gondolkodunk ezzel járnának ők a legjobban.

23. ábra - Progresszív vagy lineáris? - végzettség alapján történő eloszlás

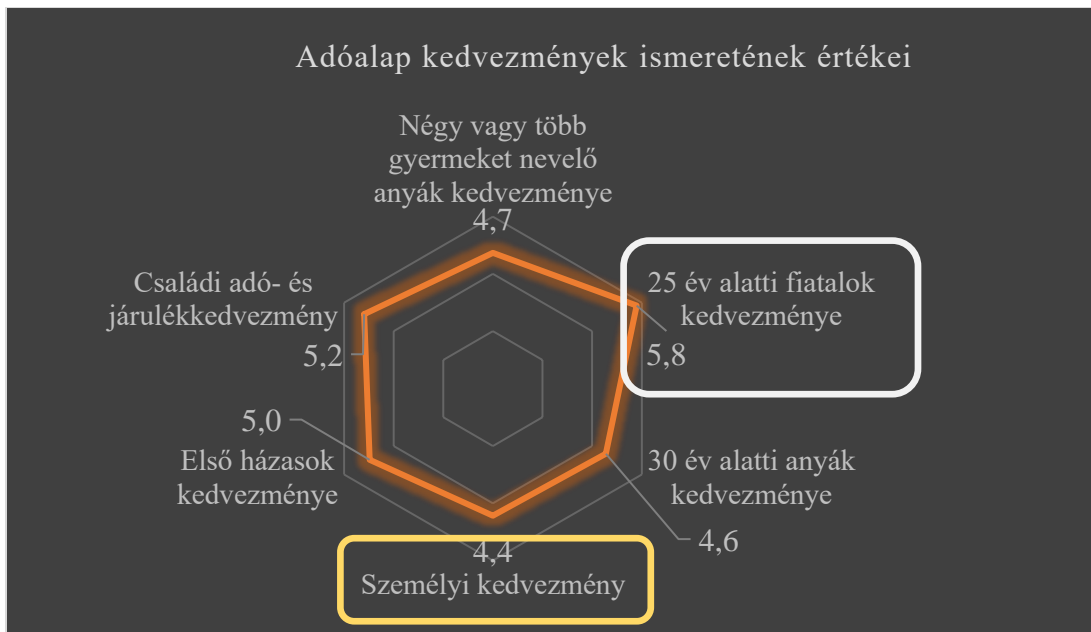
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Érdekes azonban, ha ugyanezt megnézzük az iskolai végzettség szempontjából, az tapasztalható, hogy minél **magasabb** vagy több **végzettséggel rendelkezik a válaszadó, annál inkább a progresszív adózást választotta.**

4.2.3 Adót csökkentő kedvezmények ismerete

A válaszadóktól megkérdeztem, hogy mennyire ismerik a 2023-ban érvényes kedvezményeket és azok érvényesítésének lehetőségét, melyek

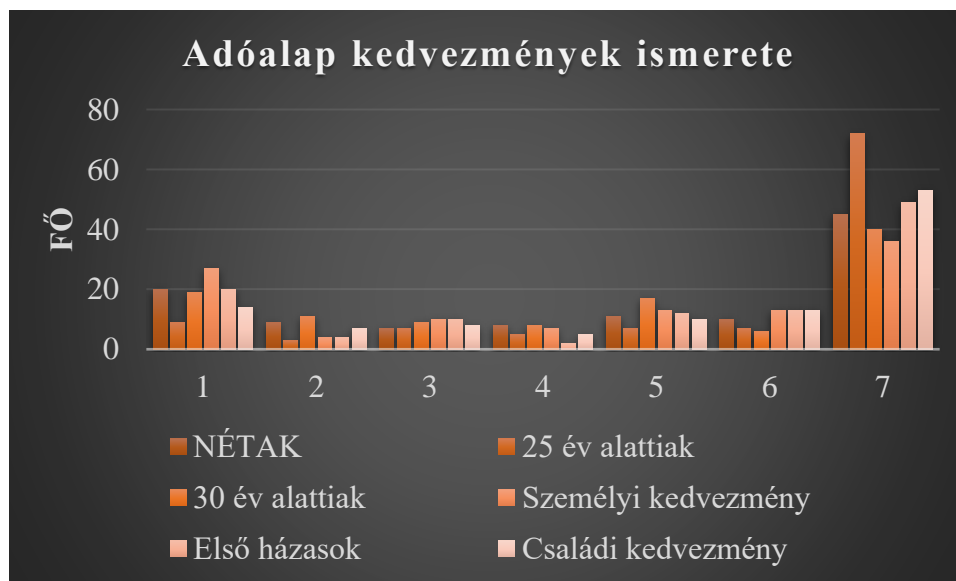
- Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye
- 25 év alatti fiatalok kedvezménye
- 30 év alatti anyák kedvezménye
- Személyi kedvezmény
- Első házások kedvezménye
- Családi kedvezmény.

24. ábra - Adóalap kedvezmények ismeretének értékelése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

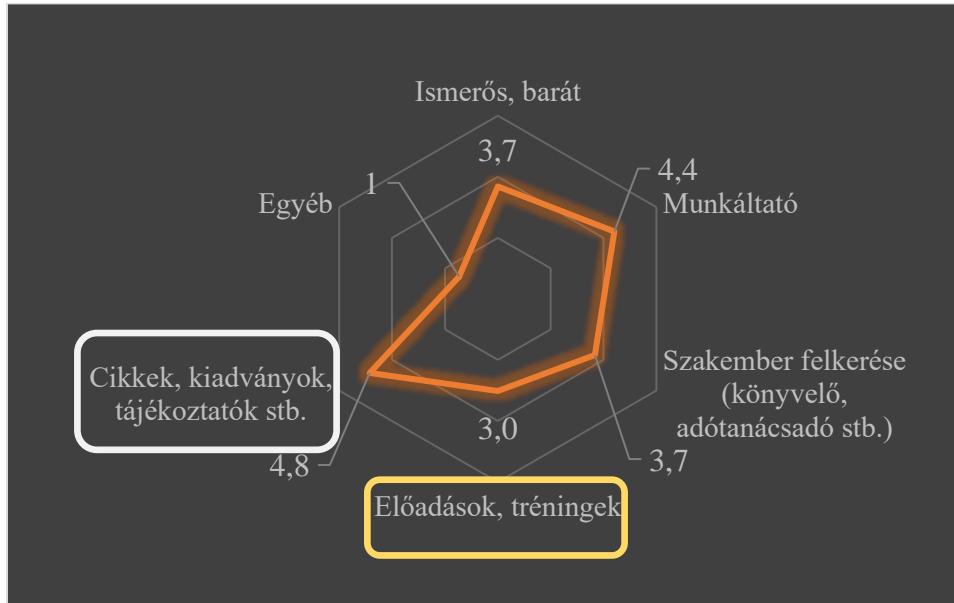
A válaszadók saját maguk megítélése alapján egy 7 fokozatú Likert-skálán többségben úgy gondolják **nagyon jól ismerik** a felsorolt kedvezményeket. (24. ábra) A leginkább ismert adóalap csökkentési lehetőség a 25 év alattiak kedvezménye (5,8), melyet a családi kedvezmény követ (5,2). Amit a legtöbben jelöltek kevésbé ismertnek, az leginkább a személyi kedvezmény (4,4) és a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye (4,7).

25. ábra - Adóalap kedvezmények ismeretének értékelése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

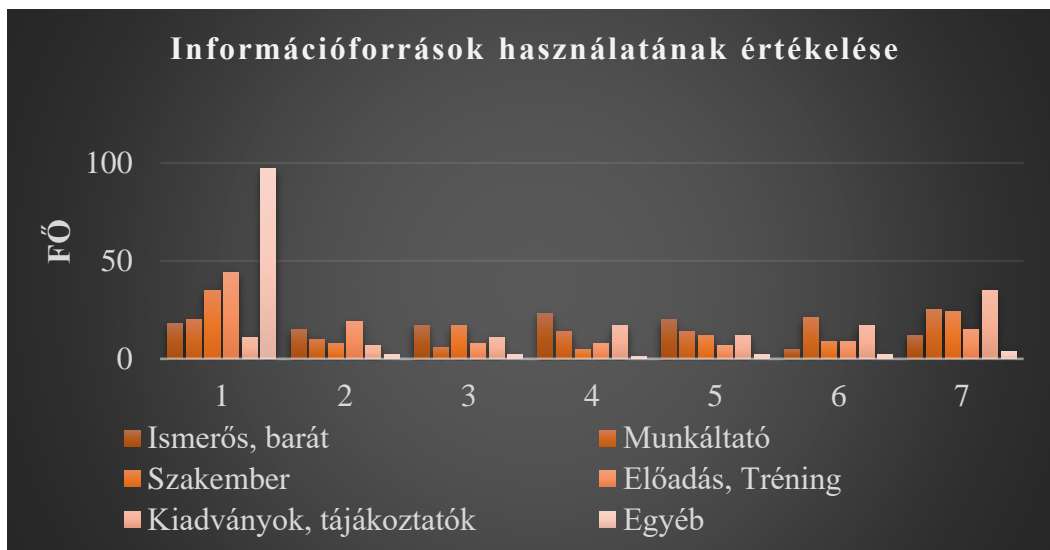
A válaszadók nagy része a 7-es értéket választotta mindegyik kedvezményénél, illetve a következő hangsúlyos érték az 1-es volt. Ez azt jelenti, hogy **vagy teljes mértékben vagy egyáltalán nem ismerik** az adóalapcsökkentési lehetőségeket (25. ábra).

26. ábra - Infomációforrások használatának értékelése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Az információ források iránt is érdeklődtem, amelyeket egy szintén 1-től 7-es skálán kellett, értékelniük, milyen mértékben használják azokat. **A leginkább használt információforrás a cikkek és kiadványok bizonyultak (4,8), ezután a munkáltatótól** kapott segítség következtett **(4,4). Ahonnan a legkevésbé tájékozódnak** a kitöltők az egyéb kategórián kívül **az előadások és tréningek (3,0).**

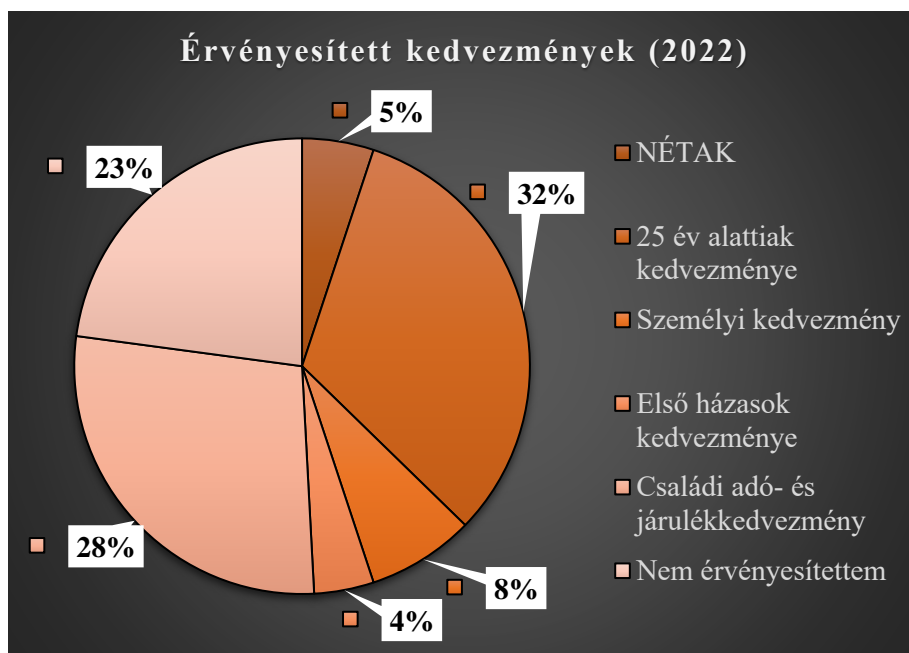

27. ábra – Információforrások használatának értékelése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A 7-es értékelésű skálán a legjellemzőbbnek a 27. ábra alapján is a kiadványok tájékoztatók bizonyultak, legkevésbé pedig az egyéb kategórián kívül az előadások tréningek. Egyéb kategóriában megadott jellemző válaszok például:

- Kollégákkal való egyeztetés
- Jogsabályok

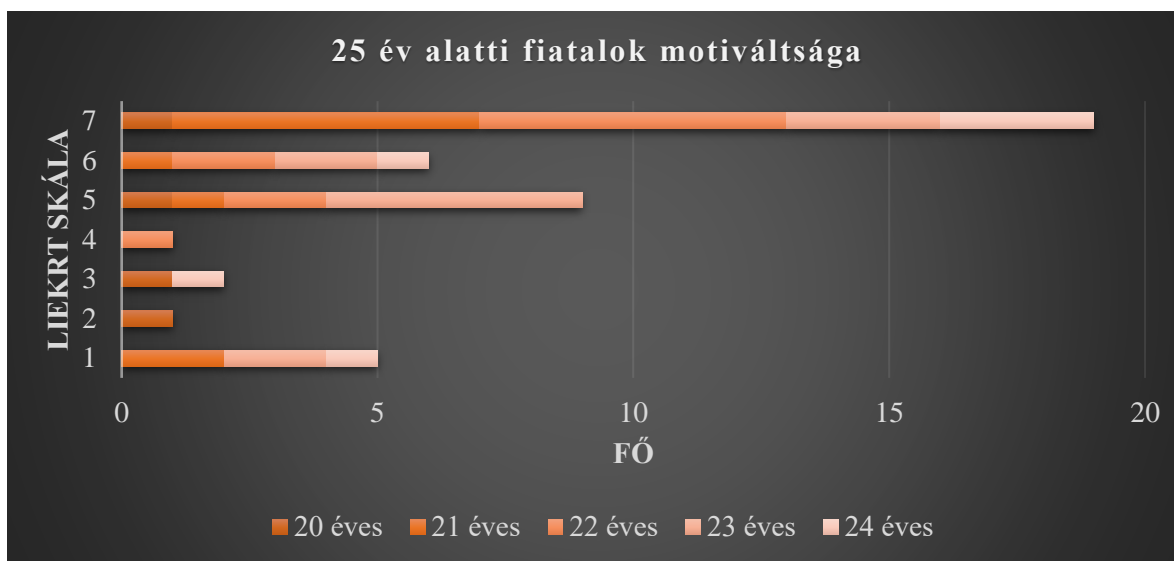
*28. ábra - Érvényesített kedvezmények
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján*

A válaszadók közül a **legtöbben a 25 év alattiak (32%) és a családi adókedvezményt (28%) érvényesítették** az 2022-ben. Ez szinte megegyező a fentebb már említett NAV évkönyv 2022 adataival, amely 2021-re vonatkozóan mutatta, melyik adókedvezményt érvényesítették a legtöbben. Ott szintén családi adókedvezmény volt az egyik legjellemzőbb.

4.2.4 25 év alattiak adókedvezménye

A 25 év alattiak kedvezménye több mindent befolyásolhat, elsősorban én a munkavállalási hajlandóságra voltam kíváncsi, mennyire befolyásolja ez a fiatalokat, vagy éppen mennyire motiválja őket az álláskeresésben.

Kérdőívemben megkérdeztem a 25 év alattiakat mennyire befolyásolja közvetlenül, és általánosságban az összes válaszadó mennyire gondolja, hogy ez hatással van a munkavállalási hajlandóságra.

29. ábra - 25 év alattiak munkavállalási motiváltsága

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A fiatal válaszadók többsége jelölt a 7-es skálán nagyobb értéket, a legtöbben a 7-est (29. ábra). Ez azt jelenti, **őket motiválta az adómentesség arra, hogy munkát vállaljanak.** Hiszen például egy nappali tagozatos diák diákmunka vállalása esetén, amennyiben 25 év alatti, adómentes a törvényben meghatározott összeghatárig, duális hallgatók esetében ugyanígy. Munkaviszony esetén viszont bruttó bérét TB járulék (18,5%) terheli. Voltak válaszadók, akiket kevésbé befolyásol a kedvezmény, lehet, hogy így is és úgy is vállalnának munkát. **Az átlag érték 5,4, amely az jelenti, hogy viszonylag erős befolyást gyakorol a fiatalokra.**

A következő kérdésnél szintén az tapasztalható, hogy **a válaszadók többsége szerint nyomósabban befolyásolja a kedvezmény a fiatalokat,** de itt már azért több megosztó válasz is érkezett, egyértelműen inkább a középtől jobbra lévő sávokat jelölték (30. ábra). Itt az átlagérték **4,8,** ez inkább közepes erősségűnek mondható.

30. ábra - Mennyire motiválja a fiatalokat az adómentesség?

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Megvizsgáltam azt is, milyen szoros a kapcsolat az **életkor és a munkavállalási motiváltság** között. Ehhez a korrelációs együttható kiszámításával kerestem a választ. Ennek előjele a kapcsolat irányát mutatja, negatív vagy pozitív irányban, valamint abszolút értéke a szorosságát mutatja meg. A kiszámított érték **0,0074 lett**. Az érték a 0,4 alatti, ez alapján azt mondhatjuk, **hogyan nincs kapcsolat a két tényező között**.

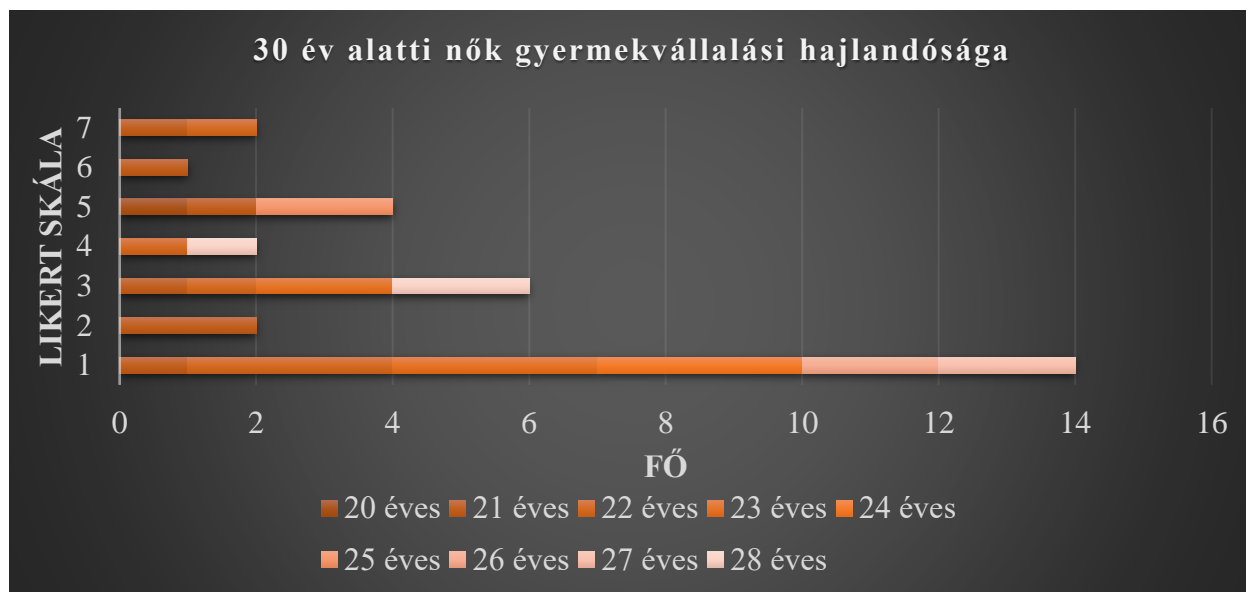
31. ábra – Életév a motiváltság mértéke szerint

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

4.2.5 30 év alatti anyák kedvezménye

30 év alatti anyák kedvezményével kapcsolatban szintén megkérdeztem, milyen mértékben motivál gyermekvállalásra, ha 30 év alatti nő az illető, és általánosságban is, hogy mennyire motiválja a kitöltők szerint ez a gyermekvállalásra fiatal nőket.

30 év alatti nők egyértelműen a legtöbben az 1-től 7-es skálán a legalacsonyabb értéket jelölték, azonban voltak néhányan, akik úgy vélik, őket motiválná a jövőben ez a gyermek vállalásra. (32. ábra) Ennek az **átlag értéke 2,3**, ez nagyon gyengének bizonyul, ez alapján elmondható, hogy **nem igazán motiválja a válaszadókat** gyermek vállalásra. **A válaszadók közel fele értékelte a legalacsonyabb értékre**, a többi válaszadó megosztóbb volt a témával kapcsolatban. **A fiatalabbakat jobban motiválná a jövőben a kedvezmény**, azonban a jelenlegi 25 év feletti korosztályt nem feltétlen motiválná a kedvezmény gyermekvállalásra.

32. ábra - 30 év alatti nők gyermekvállalási hajlandósága
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Általánosságban, azonban a válaszadók többsége jóval megosztóbb véleményt formált ezzel kapcsolatban. Az **átlag érték 3,4**, amely szintén inkább arra utal, hogy a válaszadók többsége szerint sem fog ez befolyást gyakorolni a gyermek vállalásra. A legtöbben leginkább **egy közepes erősségű értéket jelöltek**, amely leginkább azt jelzi, hogy **lehet motiváló is, vagy nem, vagy nem ettől fog függeni a döntés**. (26. ábra)

33. ábra - Mennyire motiválja a nőt gyermekvállalásra az adómentesség?
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

4.2.6 Személyi jövedelemadó változása

Kérdőívem utolsó kérdésében kitértem arra is, mennyire befolyásolná a válaszadók döntését a személyi jövedelem adórendszer pozitív irányú változása 3 kategóriára fókuszálva:

- Gyermekvállalás esetén
- Munkavállalás esetén
- Megtakarítás esetén

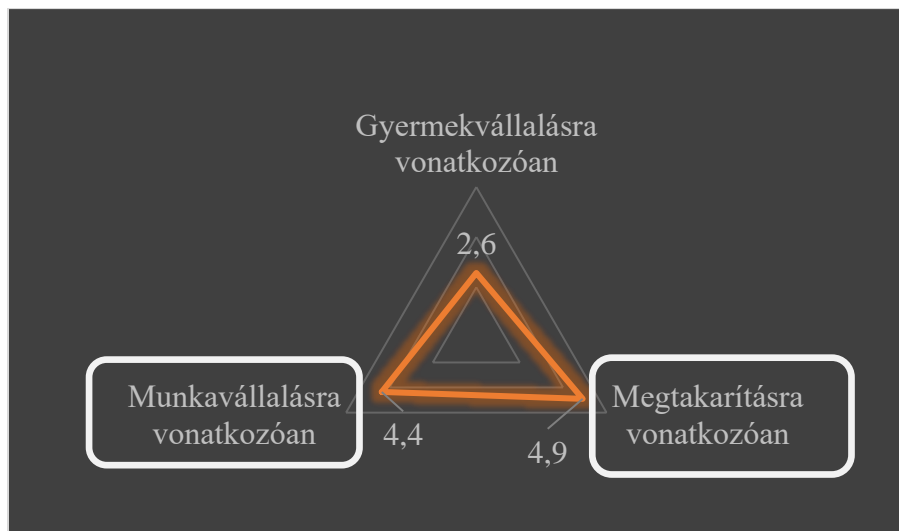
Likert skála értékei	Gyermekvállalásra vonatkozóan		Megtakarításokra vonatkozóan		Munkavállalásra vonatkozóan	
	Férfi (fő)	Nő (fő)	Férfi (fő)	Nő (fő)	Férfi (fő)	Nő (fő)
1	18	38	6	7	9	14
2	5	4	1	3	3	7
3	6	10	5	6	2	4
4	5	3	3	9	2	5
5	4	3	6	13	8	10
6	1	3	7	8	10	12
7	4	6	15	21	9	15

8. táblázat - Válaszadók döntését befolyásoló tényezők értékelése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A fenti táblázatban (8. táblázat) látható, hogy a három megjelölt területre vonatkozó befolyás hogyan alakul férfiakra és nőkre bontva. **Gyermekvállalás** szempontjából a 110 kitöltőből,

mindkét nem a legalacsonyabb értéket választotta vagy ahhoz közelit (férfiaknál 18 fő, nőknél 38 fő), azaz ezzel kapcsolatban **nem befolyásolná** a rendszer változása. **Megtakarításokra és munkavállalásra** vonatkozóan azonban ellenkező a helyzet, az tapasztalható, hogy a válaszadók többségét már **nagyobb mértékben befolyásolná** a változás.

34. ábra - Válaszadók döntését befolyásoló tényezők értékelésének átlaga
Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A kitöltők a döntéseit leginkább a **megtakarításokra (4,9)**, valamint a **munkavállalásra vonatkozóan (4,4)** befolyásolná az SZJA rendszer változása, **gyermek vállalásra vonatkozóan**, amely **2,6-os átlag érték messze elmarad** a másik kettőtől.

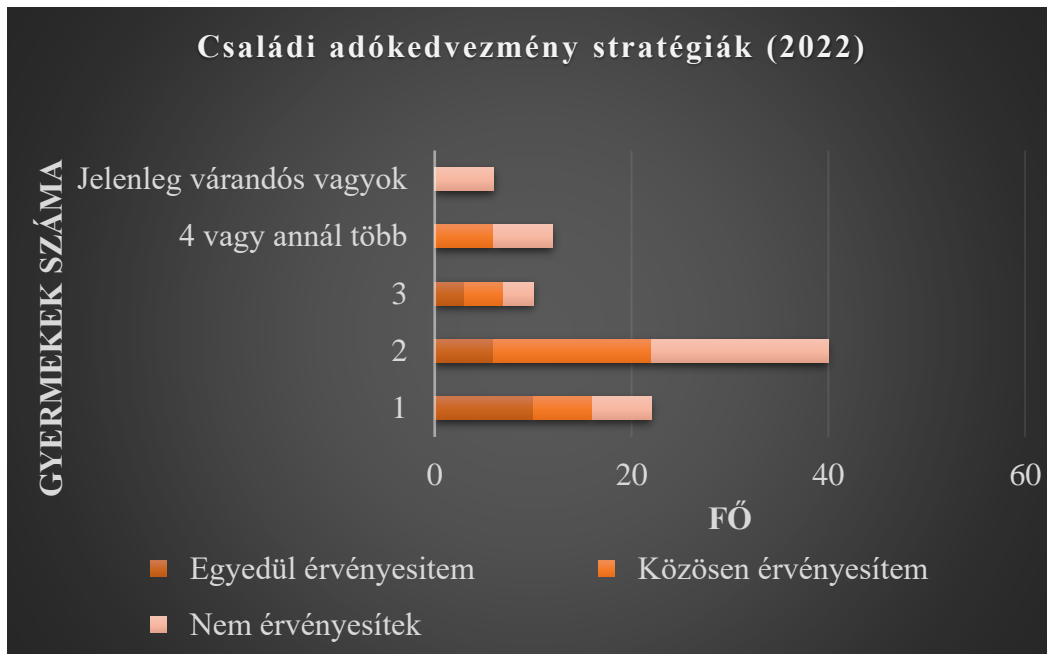
További kérdésben arról is érdeklődtem, pontosan **milyen javaslataik** lennének vagy mi lenne az a döntés a személyi jövedelemadórendszerrel kapcsolatban, amely esetén pozitív irányba változnának a fenti három kategóriával kapcsolatban a döntései az embereknek.

Néhány jellemző válasz, illetve kulcsszavak a válaszadóktól:

- Alacsonyabb adókulcs.
- Adómentes bérminimum.
- Kedvezményeknél korhatár emelés.
- Gyermektelenek szintén részesüljenek valamilyen kedvezménybe.
- Több kulcsos adórendszer.
- Másféle jogcímenek bevezetett adókedvezmények.

4.3 A kérdőív eredményeinek összevetése piaci kutatási eredményekkel

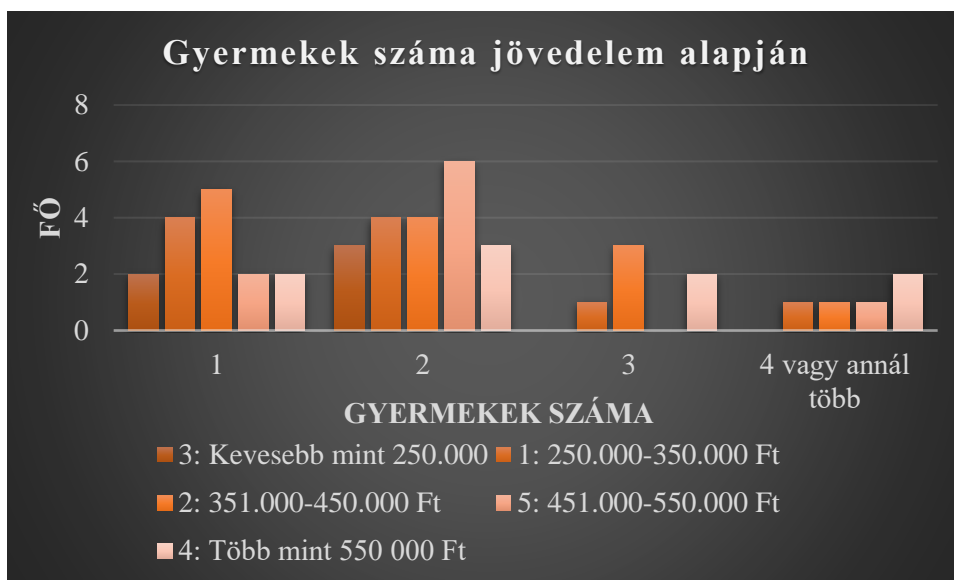
Szabóné Bonifert Éva tanulmányában (2023), ahogy már fentebb említettem, arra kereste a választ, hogy a gyermeket nevelő, személyi jövedelemadó-bevallást benyújtó adózók körében a családi kedvezményt megosztó párok milyen arányban és hogyan osztják meg azt egymással. **A családi kedvezmény megosztására vonatkozó döntések a gyermekek száma szerint differenciáltak.** A családok vélhetően legtöbbször a legegyszerűbben meghozható döntést hozták. **Kétgyermekesek** erősen jellemző a kedvezmény **fele-fele arányban** történő megosztása, **háromgyermekeseknél** pedig legfőképpen az **adóalapok nagyságának figyelembevétele** alapján döntöttek.

35. ábra - Családi adókedvezmény stratégiák, 2022

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

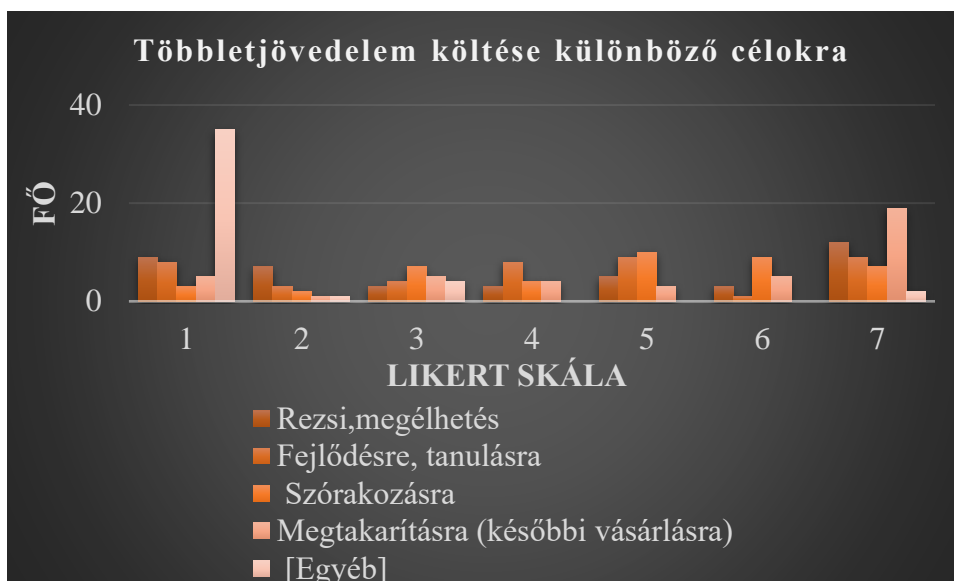
A kérdőívem eredményei alapján szintén az látszik, hogy a megosztásra **1 gyermek után az egyedül érvényesítés sokkal jellemzőbb, továbbá 2 gyermek esetén már többen közösen érvényesítik a kedvezményt, 3 vagy több gyermek esetén is szintén ez vehető észre.**

36. ábra - Gyermekek száma jövedelem nagysága alapján

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Ha a jövedelmi helyzethez képest megnézzük a magánszemélyek hány gyermeket vállalnak, észrevehetjük, hogy a **nagyobb jövedelemmel rendelkezők több esetben vállalnak 3 vagy akár több gyermeket**. Jellemzően a válaszadók többségének 1 vagy 2 gyermeke van.

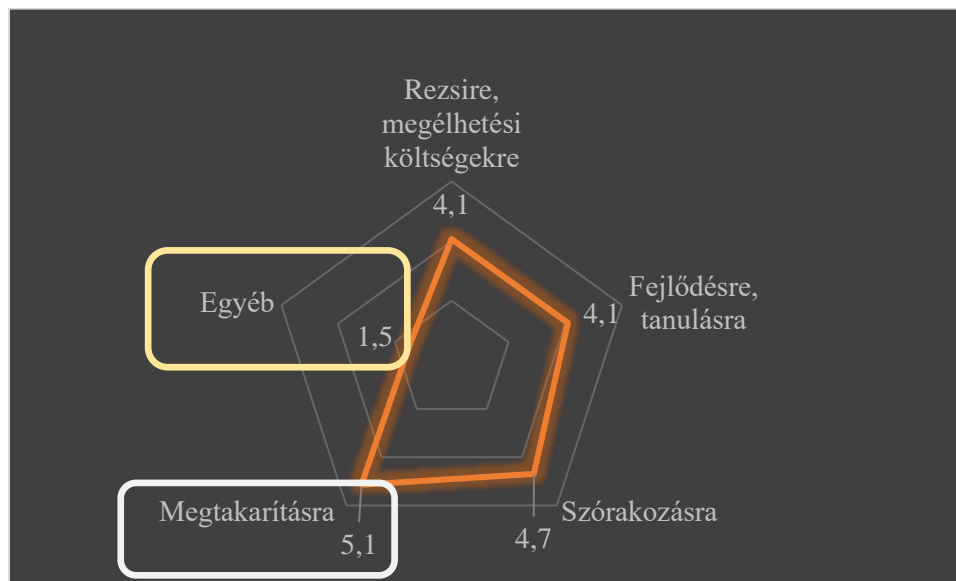
37. ábra - Többletjövedelem költése különböző célokra a 25 év alattiak kedvezményéből

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A **dreamjobs.hu** kutatása alapján a fiatalok a többletjövedelmüket az alábbiakra költik:

- legtöbben élelmiszerre és rezsire,
- van, aki tanulásra, fejlődésre és képzésre,
- van, aki, pedig befektetésre, illetve megtakarítja.

A kérdőívem kitöltői között szintén az tapasztalható, hogy **leginkább rezsire/megélhetésre költik ezt a plusz bevételt vagy tanulásra**, de többen voltak, akik a jövőjükre is gondoltak és a megtakarítást jelölték legjellemzőbbnek. Elmondható, hogy a válaszok eléggé megosztók és figyelemre méltó az is, kinek mi a legfontosabb pénzügyei során.

38. ábra - Többletjövedelem költségeinek értékelése 25 év alattiak kedvezménye esetén

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

A legnagyobb átlagérték a megtakarításokra vonatkozóan mutatható **(5,1)**, ezt követi a **szórakozás (4,7)** és csak utána a **rezi (4,1)**. Ebből lehet következtetni arra is, hogy a legtöbb fiatal tudatosan próbálja az ezzel járó plusz jövedelemét felhasználni.

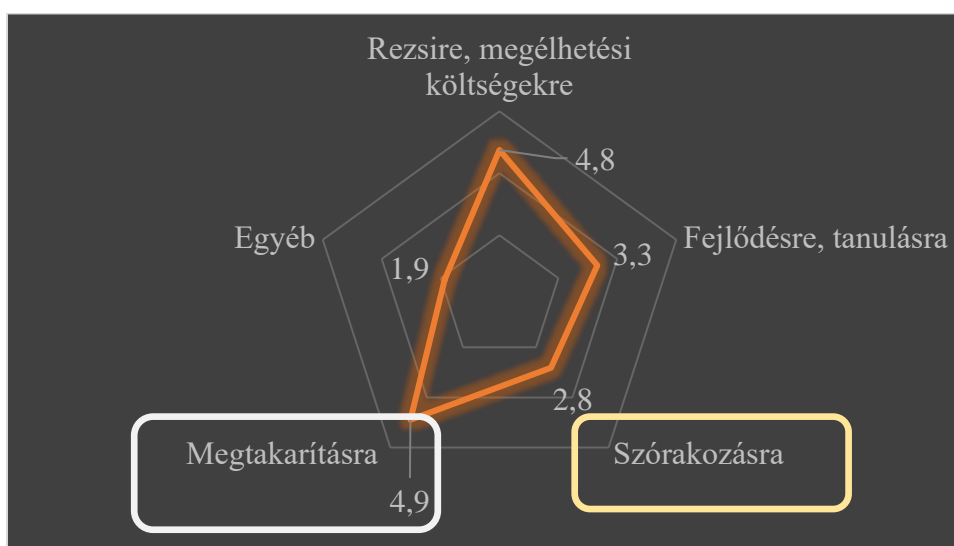

39. ábra – Többletjövedelem költése különböző célokra a 30 év alatti anyák kedvezményéből

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

Az előzőhöz hasonló a 30 év alatti anyák kedvezménye, a fent maradó többletjövedelmet is szintén megtakarításokra, valamint rezsire és megélhetésre költenék a válaszadók. (39. ábra)

A minta egészére a legnagyobb érték (40. ábra) szintén a megtakarításokra vonatkozóan mutatható (4,9), ezt követi a rezszi (4,8). Az egyében kívül pedig a legkisebb érték a szórakozásra vonatkozik (2,8). Ebből lehet következtetni arra is, hogy a legtöbb fiatal tudatosan próbálja a járó plusz jövedelemét megtakarítani.

40. ábra - Többletjövedelem költése különböző célokra értékei a 30 év alatti anyák kedvezményéből

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves felmérés alapján

4.4 A hipotézisvizsgálat eredménye

Az alábbiakban a hipotézisvizsgálat eredményeit és az indoklást részletezem (9. táblázat).

Hipotézisek	Elfogadom	Elvetem
H1: A lineáris személyi jövedelemadó elfogadása a jövedelmi kategóriánként nem azonos.	✘	
H2: A válaszadók többsége tisztában van a személyi jövedelemadó alapját csökkentő kedvezmények érvényesítésének lehetőségével.	✘	
H3: A 25 év alatti fiatalok kedvezménye nem befolyásolja szignifikánsan a munkavállalási hajlandóságot.	✘	
H4: A 30 év alatti anyák kedvezményét nem kívánja érvényesíteni a 30 év alatti nők nagy része.	✘	
H5: A magasabb jövedelemmel rendelkezők több gyermeket vállalnak, így nagyobb mértékben ki tudják használni az adóalap és járulékkedvezményt.	✘	
H6: A személyi jövedelemadó rendszerének kedvező irányú változása (adókulcs, adócsökkentési lehetőségek) befolyásolná a válaszadók többségét egyes döntéseikben (gyermekvállalás, munkavállalás, megtakarítás).	✘	

9. táblázat - A hipotézisvizsgálat összefoglaló táblázata

Forrás: Saját szerkesztés

- H1: Első számú hipotézisem valósnak bizonyult, hiszen jövedelmi kategóriánként más-más tendencia volt a jellemző. Készítettem egy olyan **ábrát** (22. ábra), ahol látható, hogy egyes jövedelem kategóriánként a lineáris vagy a progresszív adózást választják a kitöltők, és melyiket választották többen. Ezen jól látható, hogy eltérően, egyes kategóriában az egykulcsost, másokban a többkulcsost választják, azonban összességében a **lineáris** népszerűbbnek mondható.

A szakirodalom a **progresszív adózást tartja igazságosabbnak**, hiszen az **igazságosság** elve szerint az arányos közteherviselés érdekében a **magasabb jövedelemmel rendelkezők többet fizessenek**. A legkisebb jövedelemmel rendelkezők döntő többsége a több kulcsos adózást választotta, nekik ez lenne a legjobb. Érdekes, hogy **magasabb jövedelmi szinten is ez volt a jellemző**.

A két változó közötti kapcsolatszorosság azt mutatta, hogy statisztikai értelemben elhanyagolható a két ismerv közötti kapcsolat (0,03). (10. táblázat)

	Havi nettó rendszeres jövedelem	Jövedelemadó típusa
Havi nettó rendszeres jövedelem	1	
Jövedelemadó típusa	0,03	1

10. táblázat - A jövedelmi kategória és adókulcs típusának választása közötti kapcsolatszorosság
Forrás: Saját szerkesztés saját számítás alapján

Igaz az is, hogy **minél magasabb végzettséggel rendelkezett a válaszadó**, annál inkább választotta a **progresszív adózást**, mint igazságosabb adórendszer. A 23. ábráról leolvasható következtetéseket kapcsolatszorossági mérőszám képzésével is letesteltem. A két ismerv között laza kapcsolatot mutat a szorossági mérőszám (0,2). (11. táblázat)

	Legmagasabb iskolai végzettség	Jövedelemadózási típus
Legmagasabb iskolai végzettség	1	
Jövedelemadózási típus	0,2	1

11. táblázat - Legmagasabb iskolai végzettség és adókulcs típus közötti kapcsolatszorosság

Forrás: Saját szerkesztés saját számítás alapján

- H2: Második számú hipotézisem is elfogadom, mivel a válaszadók **saját bevallásuk** alapján **jól ismerik az adóalap kedvezményeket**. A leginkább ismert adóalap csökkentési lehetőség a 25 év alattiak kedvezménye (5,8), melyet a családi kedvezmény követ (5,2). Amit a legtöbben jelöltek kevésbé ismertnek, az leginkább a személyi kedvezmény (4,4) és a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye (4,7). **Legkevésbé** ismertnek mondható a **személyi kedvezmény**, amelyet a legtöbben jelöltek, hogy nem ismerik. Mivel

a kedvezményre súlyosan fogyatékos személyek jogosultak, vagy rokkantsági, illetve fogyatékosági járadékban részesülhetnek, így ez a társadalom egy specifikus részét érinti.

- H3: Harmadik számú hipotézisem is elfogadhatónak ítélem. Az elkészített ábra alapján (30. ábra), habár a **25 év alattiak többsége** azt nyilatkozta, **erősen hatással volt a kedvezmény a munkavállalásukra**, így is kevesebb mint a fele válaszolta az utóbbit. Az átlagos érték **4,8**, amely közepes erősségűnek mondható. A **többi válaszadó sokkal megosztóbb volt** a témával kapcsolatban. A korrelációs együttható alapján pedig elmondható, hogy **nem befolyásolja szignifikánsan** a két tényező egymást, nincs statisztikailag kimutatható **kapcsolat** közöttük (0,01). (12. táblázat)

	Életkor	Motiváltság a munkavállalásra
Életkor	1	
Motiváltság a munkavállalásra	0,01	1

12. táblázat - Az életkor és a munkavállalási motiváltság közötti kapcsolatszorosság (25 év alattiak kedvezménye)

Forrás: Saját szerkesztés saját számítás alapján

- H4: Negyedik számú hipotézisem is elfogadhatónak ítélem. A 33. ábra alapján a válaszadók többségét nem befolyásolja jelentősen a kedvezmény gyermekvállalási döntéseiben, az értékelés átlagértéke **3,4**, amely szintén gyenge erősséget igazol. Kapcsolatszorosság szempontjából a **kapcsolat hiányát** állapítottam meg (-0,1). Negatív irányú értéket kaptam, egymással ellentétes irányba mozog a két változó, amit azt jelenti, hogy **minél idősebb volt a válaszadó nő, annál kevésbé jelent motivációt** a kedvezmény számára.

	Életkor	Motiváltság a gyermekvállalásra
Életkor	1	
Motiváltság a gyermekvállalásra	-0,1	1

13. táblázat - Az életkor és a gyermekvállalás közötti kapcsolatszorosság (30 év alatti anyák kedvezménye)

Forrás: Saját szerkesztés saját számítás alapján

- H5: Ötödik számú hipotézisem is elfogadom a mintára vonatkozóan. Jellemzően 1, illetve 2 gyermekesek töltötték a kérdőívet döntő részben ki, de akiknek **3 vagy annál több gyermekük volt, javarészt magasabb jövedelmi szinttel rendelkeztek**. Ezáltal a családi adókedvezmény érvényesítésénél jobban kifogják tudni használni a kedvezményt. Ehhez is készítettem egy ábrát (36. ábra), amelyen jól látható, hogy egyes jövedelem kategóriai szinteken hány gyermeket vállaltak a válaszadók. Ez alapján elmondható, hogy a nagyobb jövedelemmel rendelkező válaszadónál volt jellemzőbb a 3 vagy annál több gyermek.
- H6: Hatodik hipotézisem szintén elfogadhatónak bizonyult. A kitöltők többsége a megtakarításaik (4,9), illetve munkavállalásukra vonatkozóan (4,4) pozitív irányú változás következtében azt nyilatkozta, befolyásolná őket. **Gyermekvállalás** esetén azonban, kicsit több mint a kitöltők felét nem befolyásolná a **személyi jövedelemadó rendszer pozitív irányú változása (2,6)**. Dr Fellegi Ákos (2018) gondolatai ezzel megmutatkoznak a gyakorlatban, hogy a gazdaságirányítás egyik fontos eszköze lehet az adó, **ösztönzési célokra is lehet használni**. Továbbá a **jövedelem-elvonási rendszer a lakosság pénzügyi helyzetét és döntéseit is befolyásolja**. Tehát az adó egy **közvetett befolyásoló eszköz**. Kutatásom alapján bebizonyosodott, hogy megtakarítások képzésére, illetve munkavállalásra vonatkozóan befolyásolná leginkább a kitöltőket.

5. Összegzés, konklúziók

Dolgozatom középpontjában a magánszemélyek jövedelemadó terheinek vizsgálata állt, az adót csökkentő kedvezményekkel fókuszban. **Céлом az volt, hogy feltérképezzem a hazánkban jellemző trendeket és jellemzőket**. Magyarországon 2023-ban aktuálissá vált a téma hiszen március óta egy csapat is dolgozik a Pénzügyminisztérium megbízásából, és vizsgálja a személyi jövedelemadó rendszert. A Covid-19 járvány és a háborúból adódó válság következtében **mind a polgárookra és az költségvetésre is nagyobb terhek hárultak**.

Ennek érdekében az adótól kezdve, az adórendszeren át egészen konkrétan a személyi jövedelemadóig feldolgoztam a fogalmakat, és elméleti betekintést nyújtottam arról, hogy milyen egy ideális adórendszer a szakirodalom szerint, és részletesen bemutattam az itthon hatályban álló

személyi jövedelemadó rendszert. Részletesen bemutattam a kedvezményekre vonatkozóan 2023-ban érvényes szabályokat. Magyarországon jelenleg 6 féle kedvezmény van hatályban:

- négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye,
- 25 év alatti fiatalok kedvezménye,
- 30 év alatti anyák kedvezménye,
- személyi kedvezmény,
- első házások kedvezménye,
- családi kedvezmény.

Ezután a piaci kitekintés részben hazai kutatások eredményeit vizsgáltam. A legtöbb ilyen kutatás a családi adókedvezményt helyezi a fókuszban. Ezek alapján elmondható, hogy a családi adókedvezményre vonatkozó döntések a **gyermekszám szerint differenciáltak**, a családok a legegyszerűbb döntést választják, valamint a **kétgyermekes általában jobban választják a fele-fele megosztás a jellemző**, azonban ennél több gyermek esetén már figyelembe veszik az adóalapok nagyságát is. Kevésbé játszanak szerepet a hagyományos nemi szerepek a megosztási döntésekben, viszont a *„A családi adókedvezmény nem csökkenti érdemben az alacsony jövedelmű adózók átlagos adóterhét.”* (Krekó Judit és szerzőtársai, 2022). Azt állapítottam meg ezek alapján, hogy **a több gyermekes családok, akik magasabb jövedelmi szinttel rendelkeznek, tudják kihasználni ezt a kedvezményt jelentősebben.**

A 25 év alattiak kedvezményével kapcsolatban a piaci kutatások alapján megállapítható, hogy azok, **akik nem jogosultak a kedvezménnyel (25 év feletti) nem érezték, hogy munkáltatójuk eleget foglalkozna a kedvezményből adódó bérfezültséggel.** Viszont a fiatalok szívesebben pályáznak új pozíciókra és vállalnak munkát.

Megvizsgáltam a hazai személyi jövedelemadó szerepét is a költségvetésben, amelyben az SZJA bevételek képezik a harmadik legtöbb bevételt. **2018-tól 2021-ig folyamatos növekedés volt a jellemző, de 2022-ben egy kisebb visszaesés is volt.** Ezzel párhuzamosan 2018-tól egészen 2022-ig a **átlagkeresetek is folyamatosan növekedtek.** Az adóterhelés pedig szinte egy síkon maradt az elmúlt években.

Nemzetközileg megállapítható, hogy Magyarországon van az egyik legalacsonyabb személyi jövedelem adókulcs. A környező országokban **jellemző a progresszív adózás**, itthon pedig lineáris, egykulcsos rendszer van. Azonban Magyarországon csökkent a legnagyobb mértékben az elmúlt évtizedekben a jövedelmeket terhelő adóék, ellentétben a korábban említett kutatásokkal szemben az volt a jellemző, hogy európai szinten elég magasak az adóterhek itthon. Egy 2023-as rangsorban, amely az adórendszerek vonzerejét vizsgálja az OECD országokban, a magyar adórendszer erősségként szerepel a SZJA rendszerünk, és összesítve 38 országból a 11. helyet foglaljuk el. Végül pedig **összehasonlítottam a visegrádi országokat**, választásom azért rájuk esett, mert ők a négy közép-európai tagállam. A vizsgálat eredményeit a kutatási kérdéseknél fejtek ki részletesebben.

Az ezután következő empirikus kutatásom célja pedig az volt, hogy feltérképezsem az itthoni személyi jövedelemadó rendszer **kedvezményeivel kapcsolatos véleményeket**, attitűdöt és **feltárjam, milyen hatásokat gyakorol a háztartásokra a kedvezmények érvényesítése**. Primer kutatásomhoz kérdőívet használtam, amely 20 kérdésből állt, egyaránt nyílt és zárt kérdésekkel. **110 fő töltötte ki a kérdőívet, amelynek 61%-a nő**, valamint 39%-a volt férfi. Hólabda módszer segítségével gyűjtöttem össze a kitöltőket. A válaszadók átlag életkora 32 év volt, döntő többségben 20-28 éves korosztályba tartoztak. Foglalkozottsági kategóriánként pedig 67%-a volt alkalmazott, de több kitöltő is volt, aki tanulás mellett dolgozik.

Empirikus kutatásom eredményeit a **kutatási kérdéseken keresztül** mutatom be:

1. kutatási kérdés: Hogyan alakult a szerepe a személyi jövedelemadónak és az egyes kedvezményeknek a hazai költségvetésben a vizsgált időszakban? (2018-2022)

Vannak szolgáltatások, amiket az államnak kell biztosítani a társadalom számára, így érthető, hogy a NAV által kezelt adóbevételek teszik ki a költségvetés egyik legnagyobb részét, hiszen a javakat újra el kell osztani. Az összes bevétel 17,2%-kal növekedett 2022-ben az előző évhez képest, ebből 14%-át az SZJA bevételek képezik. A **foglalkoztatáshoz kötődő adónemek vártnál magasabb bevételeinek oka a bérnövekedés és kedvező munkaerő-piaci folyamatok**. Az állam preferenciákat és diszpreferenciákat is alkalmaz az adók kivetésével, hiszen ezzel befolyásolni tudja a társadalmat.

2022-re a személyi jövedelemadó bevételek csökkentek az előző évhez képest, 2021-ről 2022-re 4%-kal csökkentek, de rögzített és tervezett értéket meghaladták. Az ehhez kapcsolódó kedvezmények arányaiban a **családi adókedvezmény (82%) a legkihasználtabb**, hiszen Magyarországon egyik fontos cél a családok támogatása, ebből kifolyólag is a legismertebb és legkihasználtabb adókedvezmény a családokra vonatkozik.

Az adóterhelés mértéke 2018-tól 13% körüli volt, csak 2020-ról 2021-re tapasztalható egy nagyobb ugrás, ezután 2022 elején volt egy egyszeri SZJA visszatérítés, amely következtében feltételezhető, hogy visszaáll 13% körüli.

2. kutatási kérdés: Milyen sajátosságok jellemzők az szja-t csökkentő kedvezmények érvényesítési lehetőségére a visegrádi országokban?

A visegrádi országokban közös, hogy sok esetben azonos értékeket vallanak és képviselnek. Így ezen országokról készítettem egy összefoglaló táblázatot a személyi jövedelemadó rendszerükről, amely alapján megállapítottam, hogy **Magyarországon kívül a másik három országban már visszavezették a több kulcsos személyi jövedelemadó rendszert.** Szintén többféle és különböző jogcímű adóterhet csökkentő kedvezményekkel próbálják segíteni a társadalom anyagi helyzetét. Jelenleg Magyarországról mondható el, hogy a legkisebb adókulccsal rendelkezik és a legtöbb adókedvezményt nyújtja az állampolgárok számára, de **Csehországban is a magas adókulcs ellenére nagy hangsúlyt fektetnek a stabilitásra és az igazságosság elérésére.** Közös, hogy a **családok támogatását** szem előtt tartják. Hasonlóan önálló és nem önálló tevékenységből származó jövedelmet vesznek figyelembe mindhárom ország esetében. Hazánkon kívül azonban a másik három országban van **egy általános személyi jövedelemadó kedvezmény**, amely a legalacsonyabb jövedelmekkel van összekötésben.

Adóterhelés szempontjából így elmondható, hogy hazánkban és Csehországban próbálják a legtöbb eszközzel csökkenteni az adófizetők terheit és 2023-as korábban már említett Tax Competiviness Index OECD rangsorban, csak Csehország előzi meg hazánkat a négy ország közül. Ami **a hazai és a csehországi személyi jövedelemadórendszerben is közös, a családok támogatását** középpontba helyezi.

3. kutatási kérdés: Milyen stratégiák azonosíthatóak a háztartásokban a családi adókedvezmény megosztásával összefüggésben?

A családi adókedvezményt eltartottak számától függően kedvezményezett eltartottak után igényelhetjük. Szabóné Bonifert Éva tanulmányában (2023) arra jutott, hogy a megosztással kapcsolatban a döntés **a gyermekek számától függően eltérő. Ezt a kérdőívem alapján is alátámaszthatom**, hogy minél több gyermek van egy családban annál inkább jellemző a közös érvényesítés. Az adófizetők az **egyszerű döntéshozatalt preferálják**. Igaz, hogy magasabb jövedelemmel rendelkezőknek több gyermekük van, azonban ezt lehet cáfolni a kérdőívem alapján is, hiszen kisebb jövedelemmel rendelkező többgyermekes kitöltők is voltak, azonban a 4 vagy annál több gyermek esetén jellemzően magasabb jövedelemmel rendelkezők jelölték. A válaszadók közül, 51-en érvényesítenek kedvezményt 2022-ben és mintegy 32 válaszadó közösen érvényesíti a kedvezményt, azaz 63%-a az érvényesítők közül.

Nemzetközileg tekintve **nálunk a magasabb jövedelemmel rendelkezők így jobban ki tudják használni a kedvezményt**, mint az egygyermekesek, de kevesebb jövedelemmel rendelkezők, így csak minimálisan csökkentik az adóterhelést számukra a családi kedvezmény. A válaszadók közül, akiknek van gyermekük, 23%-ának van 3 vagy annál több gyermeke, ők jellemzően magasabb jövedelemmel rendelkeznek.

4. kutatási kérdés: Mennyire motiválja a fiatalokat a munkavállalásra az szja-ban biztosított adóalapcsökkentési lehetőség?

A kedvezmény **2022. január 1-jétől** érvényes és automatikusan veszi figyelembe a munkáltató. Egy viszonylag új adókedvezményről van szó, amely **elég erős befolyásolást eredményezhet a munkaerő piacon**. Jellemzően a kérdőív válaszai alapján elmondható, hogy a kedvezmény valamilyen szinten **hatással van a munkavállalásra**, a legtöbb válaszadó ugyanis a legmagasabb értéket jelölte a skálán. Általánosságban a válaszadók többsége is megegyezett azon a véleményen, hogy motiválja a fiatalokat munkavállalásra. **Az átlag érték 5,4, amely az jelenti, hogy nagyobb erősségű befolyást gyakorol a fiatalokra.**

A dreamjobs.hu kutatása alapján pedig kiderült, hogy a válaszadók fele legalább úgy gondolja, **segíti a megélhetésben** a kedvezmény által keletkezett többletjövedelem. A saját kérdőívem alapján szintén elmondható, hogy az ezzel járó plusz bevételt jellemzően megélhetésre költik, vagy éppen tudatos módon a jövőjükre fordítják. **A többletjövedelem, ami az adómentességgel jár, megkönnyíti a fiatalok megélhetését.** Az életkor sávot ki lehetne tolni még, hiszen egyre többen tanulnak tovább érettségi után és sok esetben később kerülnek ki a munkaerő piacra. **A legnagyobb érték mégis a megtakarításokra** vonatkozik **(5,1)**, ezt követi **a szórakozás (4,7)** és **csak utána a rezszi (4,1)**. A **kapcsolatszorossági mérőszám** azt igazolta (0,01), hogy nincs statisztikailag is kimutatható összefüggés az életkor és az adómentességet adó motiváltság között.

5. kutatási kérdés: Várhatóan mennyire motivál a gyermekvállalásra az szja-ban 2023-ban biztosított új adóalapcsökkentés lehetőség?

2023. január 1-jétől érvényes az a kedvezmény, amely a 25. életévét betöltött, de még nem 30 éves anyákra vonatkozik. Kérdőívem alapján azt tapasztaltam, hogy a kedvezmény a **gyermekvállalási hajlandóságot nem fogja érdemben befolyásolni**, az érintett válaszadók közül a döntő többséget nem befolyásolja, hiszen az 1-től 7-es skálán a legkisebb értéket választották. Így nem meglepő, hogy általánosságban a megítélésre vonatkozóan az összes válaszadó a középsávot jelölte jellemzően. Kapcsolatszorosság szempontjából pedig **negatív irányú (-0,01)** értéket kaptam, vagyis minél idősebb volt a kitöltő, annál kevésbé vált motiválttá. A két ismerv között szintén nincs statisztikailag is igazolható kapcsolat.

A többletjövedelem, ami az adómentességgel jár, nem meglepő módon a válaszadók gyermekkel kapcsolatban költenék el. Az életkor sávot ki lehet tolni még, hiszen sok esetben később kerül sor a gyermekvállalásra.

A kutatással összefüggésben 6 hipotézist fogalmaztam meg, melyek mindegyikét a minta eredményei alapján elfogadtam.

- H1: A lineáris személyi jövedelemadó adókulcsa típusának (lineáris, progresszív) elfogadása a jövedelmi kategóriánként nem azonos.
- H2: A válaszadók többsége tisztában van a személyi jövedelemadó alapját csökkentő kedvezmények érvényesítésének lehetőségével.

- H3: A 25 év alatti fiatalok kedvezménye nem befolyásolta szignifikánsan a munkavállalási hajlandóságot.
- H4: A 30 év alatti anyák kedvezményét nem kívánja érvényesíteni a jogosultak nagy része.
- H5: A magasabb jövedelemmel rendelkezők több gyermeket vállalnak, így nagyobb mértékben ki tudják használni az adóalap és járulékkedvezményt.
- H6: A személyi jövedelemadó rendszerének kedvező irányú változása (adókulcs, adócsökkentési lehetőségek) befolyásolná a válaszadók többségét egyes döntéseikben (gyermekvállalás, munkavállalás, megtakarítás).

A kutatás eredményei alapján a személyi jövedelemadó rendszer pozitív változása érdekében **javasolhatók** az alábbiak:

- Adóalap csökkentő kedvezményeknél a korhatárok kitolása vagy az összeghatár kivezetése.
- Új jogcímenek bevezetése adócsökkentő kedvezményeket, például egy általános személyi jövedelemadó kedvezményt, hasonlóan a visegrádi országokban.
- Diploma megszerzése után járjon adóalap kedvezmény.
- A személyi kedvezmény esetén az orvosi igazolás kiadásakor kötelezően felhívni a figyelmet a kedvezmény érvényesítésének lehetőségére.
- Három gyermekes anyukák adómentességének biztosítása.
- Személyi jövedelemadórendszer vizsgálata, a progresszív adózás bevezetése.

Irodalomjegyzék

Szakirodalom

- Dr. Herich György – Adótan 2022, Penta Unió Oktatási Centrum, ISBN 978-615-5249-85-3
- Dr. Fellegi Miklós – Adóismertek (2018), Budapest: Saldo, ISBN 978-963-638-549-1
- Dr. Herich György – Nemzetközi Adózás: Adózás az Európai Unióban (2011), Penta Unió Oktatási Centrum, ISBN 978-963-89210-5-5
- Joseph E. Stiglitz - A kormányzati szektor gazdaságtana (2000), Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., ISBN: 963-224-560-1
- Dr. Boncz Imre (2015): Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécs, ISBN 978-963-642-8266
- Barna Katalin és szerzőtársai – Egyszerűen Statisztika 2 feladatgyűjtemény (2006), Perfekt kiadó

Jogszabályok

- 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról

Internetes források

- Adózás - <https://otthonapenzugyekben.hu/haztartasi-kisokos/adozas/>
(Letöltés ideje: 2023.10.02)
- Dr. Lukovszki Livia - ADÓZÁS ÉS ADÓZTATÁS — Tudatos adózók kézikönyve (2023), Pécs, ISBN: 978-963-626-160-3
<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/39529/PTE-KTK-20230723.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
(Letöltés ideje: 2023.10.01)
- Erdős Tibor - Egykulcsos jövedelemadó és gazdasági növekedés (2012)
http://adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2012/Kszemle_CIKK_1290.pdf
(Letöltés ideje: 2023.10.01)
Dr. Juhász István - Az adóreform és az azóta eltelt időszak – az alapok (1. rész)
<https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-az-alapok-1-resz/>
(Letöltés ideje: 2023.09.30)
- Nobilis Benedek - Mégis ki jár jól az egykulcsos családi adórendszerrel Magyarországon - Válasz a Pénzügyminisztériumból (2023)

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20230725/megis-ki-jar-jol-az-egykulcsos-csaladi-adorendszerrel-magyarorszagon-valasz-a-penzugyminiszteriumbol-629515>
(Letöltés ideje: 2023.10.02)

- Dr. Szilovics Csaba, Dr. Szívós Alexander - A magyarországi személyi jövedelemadó rendszer változásai az elmúlt 30 évben (JURA, 2021/3., 89-101. o.)
<https://szakcikkadatbazis.hu/doc/3750212>
(Letöltés ideje: 2023.10.02)
- Gáspár Andrea - A személyi jövedelemadó rendszerének alakulása Magyarországon (1988-2014)
https://www.researchgate.net/publication/348399563_szemelyi_jovedelemado_rendszere_nek_alakulasa_Magyarorszagon_1988-2014
(Letöltés ideje: 2023.10.02)
- Dr Lakatos Mária PhD - NÉHÁNY GONDOLAT A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓZÁS ELSŐ HARMINC ÉVÉRŐL
https://gradus.kefo.hu/archive/2020-1/2020_1_ECO_003_Lakatos.pdf
(Letöltés ideje: 2023.10.05)
- Dajkó Ferenc Dániel - Térképen mutatjuk, mennyi adót fizetnek a magyarok uniós összehasonlításban
<https://novekedes.hu/elemezsek/terkepen-mutatjuk-mennyi-adot-fizetnek-a-magyarok-unios-osszehasonlitasban>
(Letöltés ideje: 2023.10.24)
- KREKÓ JUDIT – ERŐS HANNA – GRESKOVICS BORI – HAJNAL ÁRON – SCHARLE ÁGOTA - A magyar adórendszer újraelosztási hatásai, 2022, Budapest
<https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2022/08/CERSIEWP202215.pdf>
(Letöltés ideje: 2023.10.24)
- Szabóné Bonifert Éva - A családi kedvezmény megosztásának jellemzői és a megosztást választók stratégiái, 2023, Budapest
<https://journals.lib.uni-corvinus.hu/index.php/penzugyiszemle/article/view/1393/937>
(Letöltés ideje: 2023.10.26)
- Szabóné Bonifert Éva - Ki nem használt egyszerűsítési lehetőségek a magyar személyijövedelemadó-rendszerben, 2021, Budapest
<https://journals.lib.uni-corvinus.hu/index.php/penzugyiszemle/article/view/1228/683>
(Letöltés ideje: 2023.10.26)
- Szabóné Bonifert Éva - Egyszerűsítési lehetőségek a visegrádi országok személyijövedelemadó-rendszereiben, 2020, Budapest

<https://journals.lib.uni-corvinus.hu/index.php/penzugyiszemle/article/view/1273/759>

(Letöltés ideje: 2023.10.26)

- Tax allowances in Poland, 2022
<https://neotax.eu/en/blog/tax-allowances-in-poland>
(Letöltés ideje: 2023.10.26)
- KREKÓ JUDIT, ERŐS HANNA, GRESKOVICS BORI, HAJNAL ÁRON, LAWSON ADRIENN, SCHARLE ÁGOTA - A MAGYAR ADÓRENDSZER ÚJRAELOSZTÁSI HATÁSAI, 2022, Budapest
https://budapestinstitute.eu/index.php/projektek/adatlap/income_inequalities_evaluation/hu
(Letöltés ideje: 2023.10.26)
- A magyar a hetedik legversenyképesebb adórendszer az OECD-ben, 2022, Budapest
<https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/11/a-magyar-a-hetedik-legversenykepesebb-adorendszer-az-oecd-ben>
(Letöltés ideje: 2023.10.27)
- Alex Mengden - International Tax Competitiveness Index 2023
https://taxfoundation.org/wp-content/uploads/2023/10/TF-ITCI23-Book_16-10_FV.pdf
(Letöltés ideje: 2023.10.27)
- Accace - 2023 Tax Guideline Czech Republic
https://accace.com/?utm_source=Logo&utm_medium=PDF&utm_campaign=Tax_Guideline_EN
(Letöltés ideje: 2023.10.28)
- Accace - 2023 Tax Guideline Poland
https://accace.com/?utm_source=Logo&utm_medium=PDF&utm_campaign=Tax_Guideline_EN
(Letöltés ideje: 2023.10.28)
- Accace - 2023 Tax Guideline Slovakia
https://accace.com/?utm_source=Logo&utm_medium=PDF&utm_campaign=Tax_Guideline_EN
(Letöltés ideje: 2023.10.28)

- <https://infostart.hu/gazdasag/2023/10/20/elemzo-tobbletes-a-szeptemberi-koltsegvetes-de-egy-fontos-tenyezo-hianyzi>
(Letöltés ideje: 2023.11.10)
- <https://dreamjobs.hu/hu/blog/post/elelmiszerre-es-rezsire-megy-a-25-even-aluliak-szja-mentessegbol-adodo-tobbletjovedelme>
(Letöltés ideje: 2023.11.10)

Mellékletek jegyzéke

1. sz. melléklet: A primer kutatásomhoz felhasznált kérdőív

Kedves Kitöltő!

Pongrácz Dorina vagyok, a Pannon Egyetem, pénzügy és számvitel szakos végzős hallgatója.

Szakdolgozatom során a személyi jövedelemadót csökkentő kedvezmények hatását vizsgálom.

Kérdőív kitöltése 5-10 percet vesz igénybe és teljes mértékben anoním.

Köszönöm kitöltését és a szakdolgozatom sikerességéhez való hozzájárulását!

Kérdőív

I. Demográfiai adatok

1. Kérem, adja meg **nemét!**

- nő
- férfi

2. Kérem, adja meg **életkorát!** (év)

.....

3. Kérem, adja meg **legmagasabb iskolai végzettségét!**

- 8 általános iskolánál kevesebb
- Általános iskola 8. osztálya
- Középfokú végzettség, érettségi nélkül, szakmai végzettséggel
- Középfokú végzettség, érettségivel, szakmai végzettség nélkül
- Középfokú végzettség, érettségivel, szakmai végzettséggel
- Felsőfokú végzettség (főiskolai vagy egyetemi alapképzés)
- Felsőfokú végzettség (mesterképzés)
- PhD (doktori végzettség)

4. Melyik kategóriába tartozik az Ön rendszeres **havi nettó** jövedelme?

- Kevesebb mint 250.000
- 250.000-350.000 Ft
- 351.000-450.000 Ft
- 451.000-550.000 Ft
- Több mint 550 000 Ft

5. Kérem, jelölje meg az Ön **foglalkozási kategóriáját!**

- Alkalmazott
- Vállalkozó
- Nyugdíjas
- Munkanélküli
- Gyes/gyed/Csed stb. ellátások
- Tanuló

II. Témaszpecifikus kérdések

6. Ön **mely típusú** személyi jövedelemadózást tartja **igazságosnak?**

- Lineáris (egykulcsos)
- Progresszív (több kulcsos, emelkedő mértékű)

7. **Mennyire ismeri a 2023-ban** érvényes személyi jövedelemadó alapját csökkentő **kedvezmények szabályait?** (1: egyáltalán nem...7: teljes mértékben)

	1	2	3	4	5	6	7
Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye							
25 év alatti fiatalok kedvezménye							
30 év alatti anyák kedvezménye							
Személyi kedvezmény							
Első házások kedvezménye							
Családi adó- és járulékkedvezmény							

8. Melyik információforrást **milyen mértékben** használja a személyi jövedelemadóval kapcsolatos szabályok megszerzésére? (1: egyáltalán nem...7: teljes mértékben)

	1	2	3	4	5	6	7
ismerős, barát							
munkáltató							
szakember felkerése (könyvelő, adótanácsadó stb.)							
előadások, tréningek							
cikkek, kiadványok, tájékoztatók stb.							

9. Mely adóalapot csökkentő kedvezményt érvényesített **az elmúlt 5 évben?** (akár egyszer is)

	2018	2019	2020	2021	2022
Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye					
25 év alatti fiatalok kedvezménye					
Személyi kedvezmény					
Első házások kedvezménye					
Családi adó- és járulékkedvezmény					
Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye					

10. Kérem, adja meg gyermekeinek számát!

- Nincs gyermekem
- Jelenleg várandós vagyok
- 1
- 2
- 3
- 4 vagy annál több

11. Amennyiben **családi adókedvezményt** érvényesített, **milyen formában** tette az elmúlt 5 évben?

	2018	2019	2020	2021	2022
Nem érvényesítettem					
Közösen érvényesítettem a házastárssal/élettárssal					
Egyedül érvényesítettem					

12. **Milyen mértékben** tudta kihasználni a családi adó- és járulékkedvezményt (házastársával/élettársával együtt) az elmúlt időszakban?

A mértéket **%-os formában adja meg** úgy, hogy az egyes évek **teljes kedvezményét 100%-nak** tekinti! (0-t írjon be, ha nem érintett a kérdésben)

	0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
2018											
2019											
2020											
2021											
2022											

13. Önt **milyen mértékben motiválta** a munkavállalásra a **25 év alattiak** adóalap kedvezménye? (1: egyáltalán nem/25 év felett vagyok...7: teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

14. Ön szerint **mennyire motiválja általánosságban** a fiatalokat a **munkavállalásra** a 25 év alattiak adóalap kedvezménye?

(1: egyáltalán nem...7: teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

15. Amennyiben Ön 25 év alatti, **mire költi többletjövedelmét** a személyi jövedelemadó megtakarításából?

- Nem vagyok 25 év alatti
- Rezsire, megélhetési költségekre
- Fejlődésre, tanulásra
- Szórakozásra
- Megtakarításra (későbbi vásárlásra)
- Egyéb:

16. Önt **milyen mértékben fogja motiválni gyermekvállalásra** a 30 év alatti anyák adóalap kedvezménye? (1: egyáltalán nem/30 év felett vagyok/férfi vagyok...7: teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

17. Ön **szerint mennyire fogja motiválni általánosságban** a nőket a gyermekvállalásra a 30 év alatti anyák adóalap kedvezménye?

(1: egyáltalán nem...7: teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

18. Amennyiben Ön **30 év alatti nő, mire fogja költeni többletjövedelmét** a személyi jövedelemadó megtakarításából, ha igénybe veszi a 30 év alatti anyák adóalap kedvezményét?

- Nem fogom érvényesíteni a kedvezmény
- Rezsire, megélhetési költségekre
- Fejlődésre, tanulásra
- Szórakozásra
- Megtakarításra (későbbi vásárlásra)
- Egyéb:

19. **Milyen mértékben befolyásolná** az Ön döntéseit a személyi jövedelemadó szabályozásának **kedvező irányú változásai** (adókulcs, adócsökkentési lehetőségek) az alábbiakra?

(1: egyáltalán nem...7: teljes mértékben)

	1	2	3	4	5	6	7
Gyermekvállalásra vonatkozóan							
Munkavállalásra vonatkozóan							
Megtakarításokra vonatkozóan							

20. Milyen **javaslat**ai lennének a személyi jövedelemadó szabályozás változtatása érdekében ahhoz, hogy **kedvező irányban változzon** a gyermekvállalási kedv, a munkavállalási és a megtakarítási hajlandóság?

.....

Táblázat jegyzék

1. táblázat - Az összevont jövedelem után számított adó levezetése	14
2. táblázat - Az adóról való rendelkezés szabályai	17
3. táblázat - Adóalap csökkentő kedvezmények a gyakorlatban	26
4. táblázat – Adóalap.....	27
5. táblázat - Visegrádi országok személyi jövedelemadó rendszerének összehasonlítása, 2023..	37
6. táblázat - Kutatási kérdések	40
7. táblázat – Hipotézisek	40
8. táblázat - Válaszadók döntését befolyásoló tényezők értékelése.....	53
9. táblázat - A hipotézisvizsgálat összefoglaló táblázata	59
10. táblázat - A jövedelmi kategória és adókulcs típusának választása közötti kapcsolatszorosság	60
11. táblázat - Legmagasabb iskolai végzettség és adókulcs típus közötti kapcsolatszorosság	60
12. táblázat - Az életkor és a munkavállalási motiváltság közötti kapcsolatszorosság (25 év alattiak kedvezménye)	61
13. táblázat - Az életkor és a gyermekvállalás közötti kapcsolatszorosság (30 év alatti anyák kedvezménye)	61

Ábrajegyzék

1. ábra - Adók egyes szempontok szerinti csoportosítása.....	5
2. ábra - Közgazdasági funkciók.....	6
3. ábra - Egy jó adórendszer ismérvei.....	7
4. ábra - Laffer -Görbe	9
5. ábra - A személyi jövedelemadó jellemzői	10
6. ábra - Magánszemély bevételeinek csoportosítása	11
7. ábra - Külön adózó jövedelmek	12
8. ábra - - Egyéni vállalkozó jövedelemadóztatása az Szja törvény szerint	12
9. ábra - Az összevont adóalap főbb részei.....	13
10. ábra - Személyi jövedelem adókulcsok (2001-2023).....	15
11. ábra - Adóalap csökkentő kedvezmények.....	19
12. ábra - NAV által kezelt összes bevétel megoszlása, 2022	30
13. ábra - Személyi jövedelemadó bevételek (2018-2022).....	31
14. ábra - Bruttó és nettó átlagkereset alakulása (2018-2022).....	31
15. ábra - Érvényesített adóalap kedvezmények megoszlása (2021).....	32
16. ábra - Adóterhelés alakulása (2018-2021)	33
17. ábra - Adókulcsok az OECD országokban, 2022 (%)	34
18. ábra - Átlagberek adóékének a változása, 2009-2020 (%)	35
19. ábra - Válaszadók korcsoportonkénti megoszlása (%)	42
20. ábra - Nemek szerinti megoszlás (%)	42
21. ábra - Foglalkozottsági kategóriánként történő megoszlás	43
22. ábra - Progresszív vagy lineáris? – havi nettó jövedelmek szerinti eloszlás	44
23. ábra - Progresszív vagy lineáris? - végezettség alapján történő eloszlás.....	45
24. ábra - Adóalap kedvezmények ismeretének értékei.....	46
25. ábra - Adóalap kedvezmények ismeretének értékelése	46
26. ábra - Infomációforrások használatának sorrendje	47
27. ábra – Információforrások használatának értékelése	48
28. ábra - Érvényesített kedvezmények	49
29. ábra - 25 év alattiak munkavállalási motiváltsága	50
30. ábra - Mennyire motiválja a fiatalokat az adómentesség?	51
31. ábra - Korreláció	51
32. ábra - 30 év alatti nők gyermekvállalási hajlandósága	52
33. ábra - Mennyire motiválja a nőket gyermekvállalásra az adómentesség?	53
34. ábra - Válaszadók döntését befolyásoló tényezők értéke	54
35. ábra - Családi adókedvezmény stratégiák, 2022.....	55
36. ábra - Gyermekszám jövedelem nagysága alapján.....	56
37. ábra - Többszörös jövedelem költsége különböző célokra a 25 év alattiak kedvezményéből.....	56
38. ábra - Többszörös jövedelem költsége 25 év alattiak kedvezménye esetén	57
39. ábra – Többszörös jövedelem költsége különböző célokra a 30 év alatti anyák kedvezményéből .	58

40. ábra - Többszörjövédalom költése különbözö célokra értékei a 30 év alatti anyák
kedvezményéből 58

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

SZERZŐI ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat címe: Fiatalság, bolondság? – A személyi jövedelemadót csökkentő kedvezmények igénybevételeinek hatása	
Hallgató neve: Pongrácz Dorina	NEPTUN kód: GY8CFI
Képzési szint: alapképzés	
Szak: Pénzügy és Számvitel szak	Szakirány: Vállalkozások pénzügyei
Témavezető neve: Dr. Antal Anita PhD	Beosztása: egyetemi docens
Tanszék: Pénzügy és Gazdálkodás Tanszék	

2023-ban hazánkban aktuálissá vált a személyi jövedelemadórendszer vizsgálata, amelyen március óta a Pénzügyminisztérium szervezésében külön csapat dolgozik. Dolgozatomban arra voltam kíváncsi, hogy a személyi jövedelemadó rendszerben érvényes kedvezmények milyen hatást gyakorolnak a háztartásokra. Az adó, mint egy motivációs eszköz, hatással van az emberek munkavállalási, megtakarítási, de akár gyermek vállalási döntéseire is. Ezzel kapcsolatos elérhető kutatások első sorban a családi adó- és járulékkezdvezményre térnek ki, azonban a 2022-ben bevezetett fiatalokra vonatkozó adómentességgel kapcsolatban nem sok kutatás található. Nemzetközi szinten összehasonlítottam a visegrádi országok személyi jövedelemadó rendszereit, azonosságokat és különbségeket. Kutatásom módszertanilag egy értékelő kutatás. Primer adatgyűjtésemet, kérdőív segítségével végeztem. Egyszerű leíró statisztika, mellett ok-okozati összefüggéseket is kerestem és a kapcsolati szorosságot vizsgáltam, ezt a Microsoft Excel program segítségével végeztem. Az alábbi kutatási kérdésekre kívánok választ találni:

1. kutatási kérdés: Hogyan alakult a szerepe a személyi jövedelemadónak és az egyes kedvezményeknek a hazai költségvetésben a vizsgált időszakban? (2018-2022)
2. kutatási kérdés: Milyen sajátosságok jellemzők az szja-t csökkentő kedvezmények érvényesítési lehetőségére a visegrádi országokban?
3. kutatási kérdés: Milyen stratégiák azonosíthatóak a háztartásokban a családi adókedvezmény megosztásával összefüggésben?
4. kutatási kérdés: Mennyire motiválja a fiatalokat a munkavállalásra az szja-ban biztosított adóalapcsökkentési lehetőség?
5. kutatási kérdés: Várhatóan mennyire motivál a gyermekvállalásra az szja-ban 2023-ban biztosított új adóalapcsökkentés lehetőség?

Kutatásom fő irányelve arra irányult, hogy milyen társadalmi- és szociálpolitikai hatásai lehetnek a személyi jövedelemadórendszernek. Milyen szoros kapcsolat lehet egyes tényezők között és milyen erős befolyással van ez a magánszemélyek döntéseire. Dolgozatommal szeretném a személyi jövedelemadó egy olyan részét kiemelni, amely hatást gyakorol a társadalomra.